

ערבות



המועצה האזורית הערבה התיכונה | גליון 64 | סבת תשע"ו | ינואר 2016



קרב נשכח

כבר כמה זמן שרועי גלילי מגלה לנו שהיה פה שמח גם לפני שהגענו... שהערבה איכלסה ואירחה עוברי אורח ותושבי קבע גם בתקופות רחוקות. כל תקופה מביאה איתה נקודת מבט אנושית אחרת והן כולן מספרות סיפור רציף של תרבויות ודתות, מלחמות ומשברים, חקלאות ומסחר ועד כמה הערבה מלאת סודות והפתעות. סיפור נשכח על קרב מכריע שהתחולל בערבה לפני אלף שלוש מאות ושמונים שנה. עמ' 20

היום הפתוח בערבה:
איך התחיל הכל
לפני 25 שנים
עמ' 33

ברכה שלכט עם סיפור משפחתי
מפתיע ומרגש, שהגיע כרעם ביום
בהיר ושינה את חייה
עמ' 16

בועז הורויץ, מנהל מרכז המחקר
והפיתוח בראיון אישי לכבוד היום
הפתוח ה 25 המתקיים החודש
עמ' 12

מלא הטנא שוק ירקות ופירות אורגניים

בכל יום חמישי בין השעות 16:00-20:00 מתקיים שוק של תוצרת אורגנית בבית האריזה שלנו בעין יהב, היישר מהשדה שלנו לצלחת שלכם.

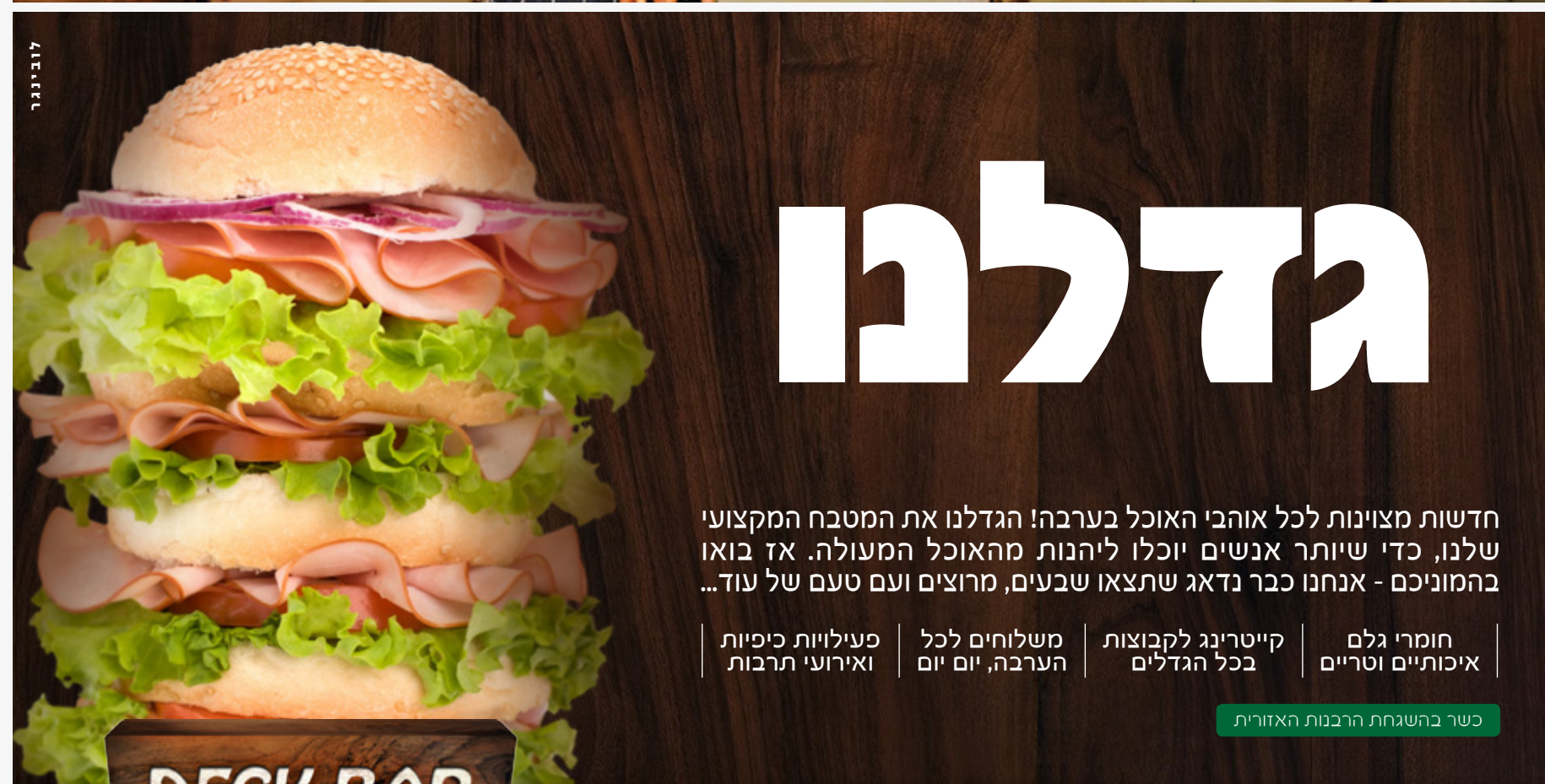
הזמנות במייל שלחו לנו מייל, ובמייל חוזר תקבלו את רשימת הירקות והפירות הטריים לאותו שבוע. ההזמנה שלכם תחכה אצלנו.

משלוחים ליישובי הערבה

studioarava.co.il



חממה מדברית אורגנית



חדשות מצוינות לכל אוהבי האוכל בערבה! הגדלנו את המטבח המקצועי שלנו, כדי שיותר אנשים יוכלו ליהנות מהאוכל המעולה. אז בואו בהמוניכם - אנחנו כבר נדאג שתצאו שבעים, מרוצים ועם טעם של עוד...

חומרי גלם | קייטרינג לקבוצות | פעילויות כיפיות | איכותיים וטריים | כל הגדלים | משלוחים לכל | הערבה, יום יום | ואירועי תרבות

כשר בהשגחת הרבנות האזורית

להזמנות התקשרו

052-36666-38
מושב עין יהב, בכניסה לבריכת השחיה



www.deck-bar.co.il

מטבח ישראלי מפנק

דבר ראש המועצה

שלום לכולם,

בימים אלה אנחנו נערכים לקראת אירועי היום הפתוח במו"פ. השנה מציינים עשרים וחמש שנה לקיום האירוע, והוא נותן ביטוי למקומה המרכזי של החקלאות בערבה. בכל שנה אנחנו חוזרים ונפגשים - חקלאי הערבה, חקלאי ישראל, כולם - עם החברות המובילות, עם היזמויות החדשניות, עם ארגוני החקלאים, עם נציגים בכירים ממשרדי הממשלה והכנסת, ועם כל מי שהחקלאות היא עבורו מקור פרנסה, גאווה ועשייה.

חקלאות היא הבסיס למזון שאנחנו צורכים. הירקות, הפירות, הבשר, החלב, הביצים, חומר הגלם לבגדים שאנחנו לובשים. חקלאות אינה מותרות, החברה האנושית התבססה משחר ימיה עליה וטועה מי שחושב שהמודרניזציה דחקה את הנחיצות ואת מקומם של חומרי הגלם, להיפך.

התהליכים שאנחנו עדים להם בשנים האחרונות, תהליכים אשר בעקבותיהם הישרדותם הכלכלית של המשקים החקלאיים עומדת במבחן כל עונה מחדש, מהווים איום לא רק עלינו כמגזר אלא גם על הכלכלה ועל יוקר המחיה, על ביטחון המזון ועל הבריאות של כל אזרח בישראל ובעולם.

בשנים האחרונות מסתמנת מגמה ברורה המעידה על קשר ישיר בין יכולתם של המשקים החקלאיים בישראל להמשיך ולפעול לבין כמות התוצרת המגיעה לשווקים ומחירה ללקוח. ככל שמספר המשקים הפעילים בישראל קטן כך מחירי התוצרת ללקוח מאמירים וכמות התוצרת המגיעה לשווקים פוחתת, ובמקרים רבים אין אפשרות לתת מענה לביקוש. זהו מצב רע לכל הצדדים - למגדלים, ללקוחות וליציבות הכלכלה בישראל. חוסר ודאות וחוסר יכולת לווסת את הכמויות המגיעות לשווקים מובילים להיווצרות מצב שבו מעטים מאוד מרוויחים. זהו מצב מעוות שעל המדינה למנוע. חשוב מכך, על המדינה מוטלת האחריות הכלכלית, הערכית והתזונתית לדאוג לכך שהחקלאות בישראל תמשיך להתקיים, שהחקלאים ימשיכו לגדל ולאפשר פרנסה וביטחון לעוסקים בה. לא מדובר באינטרס מגזרי צר, זהו אינטרס לאומי ואינטרס של כל אזרח בישראל.

על נושאים אלה ועל יישום חקלאות בעידן של תחרות וחדשנות נדבר במהלך היום הפתוח בכנסים המקצועיים שיתקיימו ובכנס שיעסוק ב"מקומה של החקלאות ומקומם של החקלאים בכלכלה הישראלית".

אני חושב שהחקלאות בערבה הנמצאת בתהליך של שינוי יכולה וצריכה להיות, כמו תמיד, חוד החנית בכל הקשור לחדשנות ולהובלה של המגזר החקלאי בישראל.

אני מזמין את כולכם להגיע לתערוכה, לקחת חלק בכנסים, במופעים בספורים ובמפגשים. זהו חגה של החקלאות בישראל, זהו חגה של הערבה.

להתראות ביום הפתוח!

עורכת ראשית

רינת רוזנברג

עורכת מדורים

שחר איתני

עריכה לשונית

צופית לדרגרבר

עריכה גרפית

סטודיו ערבה

מו"ל

מועצה איזורית ערבה תיכונה

צילום שער

גדעון רגולסקי ורועי גלילי

צילום: אלכס לייבך

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות

כתובת ליצירת קשר

rinat@arava.co.il

לפרסום מודעות בעיתון, צרו קשר

traffic@arava.co.il

נועה 052-4260888



היום הפתוח במו"פ

צילום: אדוארד קרפוב

חדשות ערבה

הוועדה החקלאית

תחילת העונה מתאפיינת במחירים ובביקושים טובים

עד למועד כתיבת שורות אלה העונה החקלאית בכל מגוון הירקות ליצוא ולשוק המקומי מסתמנת כחיובית. המחירים עבור התוצרת, בעיקר בשוק המקומי, סבירים ואף טובים. העונה הנוכחית מאופיינת במגוון גדול מבעבר של ירקות המיועדים לשוק המקומי. בהשוואה לשנים קודמות, היצוא (בעיקר של פלפל) מקבל גם הוא מחירים סבירים בחודשים נובמבר ודצמבר. רוב התוצרת נשלחת לרוסיה, מקצתה לאירופה, מתוך מחשבה אסטרטגית להמשיך ולשמור על התחייבויות כלפי רשתות באירופה. בשלב זה מוקדם להעריך איך תיגמר העונה, אך ניכר שלירידת כמות הפלפל ליצוא יש השלכות חיוביות.

הדרכות מקצועיות - בשיתוף המו"פ נמשכות ההדרכות המקצועיות לחקלאים. היום מתקיימות הדרכות במספר ענפים: הדרכה למגדלי פלפל ניתנת על ידי צבי ינר, יורם צביאלי ועדי סרודי

מנכ"לית המועצה

הנחות לנוער בתחבורה הציבורית והרחבת פעילות קווי ההסעה האזוריים

בעקבות החלטה שהתקבלה לאחרונה במשרד התחבורה, זכאים בני הנוער תושבי הערבה להנחה של 50% בתעריפי הנסיעה בתחבורה הציבורית לבאר שבע ו/או לאילת ובכלל. הזכאות ניתנה לאחר עבודה מאומצת מול משרד התחבורה. הזכאות התאפשרה לבני נוער בכל הארץ ולא כללה את הקווים הפועלים בערבה. לשמחתנו העיוות הזה תוקן, והנושא הוסדר בסיוע של משרד התחבורה במסגרת הרפורמה בתחבורה הציבורית. בד בבד ולאחר פניות שלנו, חניכי מכינת ערבה, יוכלו ליהנות מפטור בנסיעה בקווים לערבה בדומה לזכאות הניתנת לחניכי

ומשתתפים בה עשרים ושמונה מגדלים בעיקר מפארן, צופר ועין-יהב. הדרכה פרטנית לגידול כרם ניתנת על ידי פניי סריג ממו"פ בקעת הירדן למרבית מגדלי הכרמים בערבה. הדרכה עבור מגדלי תמרים ניתנת על ידי ביל שלדיקס והיא מיועדת בעיקר למגדלים חדשים מכל היישובים. ההדרכות כרוכות בתשלום של החקלאים. בעונה הבאה אני מקווה להגדיל את מעגל החקלאים המשתתפים בהדרכות בכל הענפים. **וירוס בעגבניות** - הווירוס שתקף את העגבניות בעיקר בנגב המערבי, מקיף את כל שטחי העגבניות שם. נכון לעכשיו, גם בערבה יש למעט מגדלים שטחים הנגועים בווירוס. לנוכח המצב, ניתנו לכל המגדלים הנחיות בנוגע להתנהלות ולטיפול על מנת לצמצם את הפגיעה ולמנוע התפשטות והשפעה של הוירוס בעונה הנוכחית ובעונה הבאה. חשוב לשמור על הכללים ועל ההנחיות שניתנו.

קרן בונה טרה - לקראת ההחלטה על חלוקת כספי התמיכה של קרן בונה טרה נערך גם השנה סיור מקדים בחלק מהפרויקטים שהגישו בקשות לקבלת מענק מן הקרן. השנה בלטה מגמה גדלה והולכת של פרויקטים המבטאים הרחבה של

מגוון הגידולים במשק המשפחתי. מנהלי הקרן בארץ, יחיאל אדמוני ואביגד וונשק, לקחו חלק בסיור וציינו לשבח את התרבות החקלאית ואת הניקיון בין המבנים. יחיאל אדמוני, שימש בעבר כמנהל החטיבה להתיישבות בסוכנות היהודית ושמור לו מקום של כבוד בהקמת ההתיישבות בערבה. הוא מכיר את הערבה, את ההתיישבות ואת החקלאות בכלל. בתום הסיור שלח מכתב תודה הכולל את נקודת מבטו האישית: ”שלום חמי, זה עתה חזרתי מהסיור בערבה התיכונה ואני מוצא לעצמי חובה נעימה, להודות לך עבור יום נפלא של מפגש אתך ועם החקלאים - אנשים נפלאים. כושר היצירה וההעזה בכניסה לגידולים חדשים מחליפי פלפל, מרתקים. על פי מראה העיניים ומשמע האוזניים, אין ספק שחקלאי הערבה יצאו ממשבר הפלפל ולהצלחה, מקצועית וכלכלית בגידולים וענפים חדשים. **יישר כוח לכולכם**, יחיאל אדמוני”.

	חמי ברקן
	
יו"ר הוועדה החקלאית	

המכינות בכל הארץ. פרטים על אופן מימוש הזכאות מפורסמים באתר המועצה. בימים אלה בסיוע של משרד התחבורה, אנו נערכים להפעלת קו הסעה נוסף אשר יאפשר הרחבה של הנגישות לשירותי רפואה במרפאה האזורית, לפעילות העשרה במסגרת הפעילות המתקיימת במתנ"ס, באולם הספורט ובאולם המופעים לכל תושבי האזור. הקו הנוסף שיפעל יצטרף להסעות הפעילות בימים א'-ה' בשעה 18:00 מספיר לכיוון צפון ולכיוון דרום (כולל כניסה לכל היישובים) ובשעה 20:00 מעידן ומפארן (כולל איסוף ופיזור בכל היישובים). מידע מפורט על תחילת הפעלת הקו הנוסף ושעות פעילותו יפורסם בקרוב.

איציק כהן, קצין הבטיחות בתעבורה של המועצה, החליף לאחרונה את נועם כרמלי קב"ט המועצה בתפקיד מנהל מחלקת תחבורה. הוא ממונה על הבטיחות, התחזוקה והאחזקה

החברה לפיתוח ובניין הערבה

אגף בינוי ופיתוח

פורסמו מכרזים להקמת מרכז הצלה, בריכה ומרכז ספורט וקמפוס חדש למרכז המשתלמים

החודש פורסמו שלושה מכרזים לשלושה פרויקטים הצפויים לקום המהלך השנה הקרובה בספיר:

מרכז הצלה אשר ייבנה בסמוך למרפאה האזורית ומיועד לאכלס בתוכו את כל שירותי ההצלה והחירום האזוריים: כיבוי אש,

צמיחה דמוגרפית

מעל 500 פניות בעקבות קמפיין לשיווק מגרשים בערבה

במהלך נובמבר ודצמבר העלנו קמפיין ברשת האינטרנט במטרה לקדם שיווק של מגרשים בהרחבות קהילתיות בעין יהב, ספיר, וחצבה במקביל לחשיפה של הערבה כיעד תיירות



בוועידת החקלאות שהתקיימה בחודש שעבר הוענקו פרסים לאנשי השנה בחקלאות. שני נציגים מהערבה זכו בפרס. מאיר צור זכה בפרס "האיש המשפיע בחקלאות בשנת 2015" על תפקידו המכריע במאבק למען המגזר החקלאי בישראל. כרמית משיח מפארן זכתה בפרס "הצעירים המבטיחים של החקלאות בישראל" על הקמתו של ארגון "חקלאות חברתית ישירה" שהעלה לסדר היום הציבורי את פערי התיווך על התוצרת החקלאית ואת זכותם של החקלאים להתפרנס בכבוד. ברכות על העשייה ועל הזכייה!

מד"א, יחידת חילוץ, שיטור קהילתי, משטרת התנועה, מוקד לרפואה דחופה וגם מוקד הפעלה לשעת חירום.

קמפוס חדש למרכז המשתלמים ייבנה בסמוך למבנה למרכז הקיים. הקמפוס יכלול חמש כיתות לימוד, מועדון לסטודנטים ופינות עבודה. בניית הקמפוס תאפשר להגדיל את מספר הסטודנטים בכל שנה ולתת מענה למספר הרב של הסטודנטים המשתתפים כבר היום בתכנית הלימודים של מרכז המשתלמים. **מרכז שחייה וספורט אזורי** יוקם במקומה של הבריכה הנוכחית בספיר. מרכז השחייה מתוכנן לפעול בכל ימות השנה.

הקמת הפרויקטים החשובים הללו היא תוצאה

של גיוס משאבים, תמיכות ותרומות משותפינו הטובים בקק"ל ארה"ב ומעורבותו של מנכ"ל קק"ל ארה"ב ראסל רובינסון.

במקביל לפרויקטים בספיר נמשכת הפעילות גם ביישובים הנוספים באזור. בחצבה מתחילות עבודות הפיתוח להקמתה של שכונת הרחבה הכוללת 70 מגרשים ו-30 נחלות חקלאיות לנקלטים מהשנים האחרונות. פיתוח השכונה יעשה על ידי משרד השיכון. בימים אלה מתבצעות בחצבה עבודות הבינוי של מגרש ספורט רב תכליתי במימון משרד השיכון, מנהל הספורט, המועצה האזורית ומושב חצבה.

	כרמל גמליאל, מנהלת מחלקת בינוי ופיתוח
	

מרכז משתלמים

נפתח מסלול הכשרה חדש להכשרות מקצועיות

מרכז המשתלמים השיק בדצמבר 2015 תכנית השתלמות חדשה למנהלים. תכנית זו היא קצרת טווח ונתפרת בהתאם לדרישות ולצרכים של הקבוצה ולמשך הזמן המבוקש. התכנית כוללת הרצאות, סיורים, ביקורים במשקים חקלאיים וביזמויות אחרות בערבה. בוגרי הקורס מקבלים תעודת השתתפות בהשתלמות בחקלאות מתקדמת. קבוצה ראשונה של עשרה משתתפים הגיעה מסין ממחוז Shandong. הקבוצה כללה נשיאים ומנהלים של חברות וקואופרטיביים חקלאיים. תכנית הלימודים כללה חשיפה לנושאים שונים והתמקדה בכל יום בתחום אחר: ההתיישבות בערבה ומערכות תומכות בחקלאי, מבנים בתי אריזה וטכנולוגיה חקלאית מתקדמת, יזמות חקלאית עסקית, ניהול משק מים, מו"פ וחדשנות בחקלאות. ההשתלמות נמשכה חמישה ימים. שירותי האירוח (לינה, הסעדה והסעות) ניתנו כולם על ידי עסקים בערבה. תודה לכל המדריכים והמלווים, והעסקים באזור שתרמו להצלחת התכנית.

	חני ארנון, מנהלת מרכז המשתלמים
	

חדשות ערבה

חינוך

מסכמים מחצית ראשונה של שנת הלימודים

הזמן עובר והמחצית הראשונה של שנת הלימודים עומדת להסתיים. בחודשים שחלפו מתחילת השנה פעלנו כדי לקדם את המסגרות החינוכיות השונות בהתאם ליעדים שהוגדרו לשנה זו. בית הספר התיכון נערך לשיטת הברגריות החדשה, התלמידים השתתפו בסמינרים בנושאים חברתיים ברחבי הארץ, תלמידי תכנית "אדם ואדמה" נקלטו ונבחרה מועצת תלמידים חדשה. בית הספר היסודי מיקד את פעילותו בתלמידי החינוך המיוחד, בתכנית העצמה, תכנית העשרה ותכניות לימודים לתלמידים מצטיינים. בגנים יצאה לדרך תכנית מעלות והיא פועלת בהצלחה, צוותי הגנים השתתפו בהשתלמויות, תכנית "ספריית פיג'מה" ותכנית טבע וסביבה חזרו לפעול. במסגרת הפעילות של הטיפול בפרט התקיימו סדנאות "מצמיחים", הרצאות לתלמידים והורים בנושא סמים ואלכוהול, ושיעורי מיניות לכיתות ז'-ח'.

הגיל השלישי

החלה לפעול תכנית "קהילה תומכת" למען האוכלוסייה המזדקנת בערבה

לנוכח התבגרות אוכלוסיית הערבה נערכה במהלך השנה החולפת בחינה של מגוון השירותים הניתנים לבני ובנות הגיל השלישי. בעקבות הממצאים והצרכים שעלו מן התושבים ומההנהלות ביישובים, הוחלט לקדם ולפתח מספר שירותים שייתנו מענה ויסייעו לכולנו להישאר בבית, בקהילה ובערבה - המוכרת והבטוחה גם לעת זקנה. בשלב ראשון גובשה תכנית "קהילה כפרית תומכת" הכוללת סל שירותים כולל לתושבים בבית ובקהילה. במסגרת התוכנית מונתה

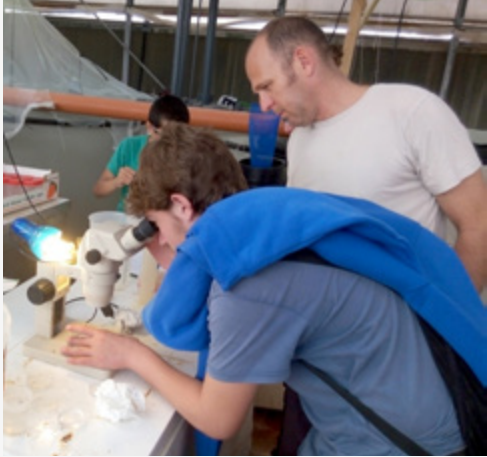
במחלקת הנוער נפתח חוג משוטטים לגילאי תיכון, ויצאו לדרך פעילויות אזוריות לחטיבת הביניים. הלימודים במו"פ בחממת הערבה בניהולו של ד"ר עודד קינן נפתחו עם תכניות לימודים ייחודיות בנושאים של חקלאות, טבע וסביבה. התכניות משלבות חקר ולמידה עצמאית עם לימוד התנסותי וחווייתי. תלמידי כיתות ד' למדו על חקלאות מדברית ומשטרי השקיה. תלמידי כיתות ה' למדו על דשנים והדברה ביולוגית. תלמידי כיתות ו' על יזמות חקלאית, סופרפוד ("מזונות העל") וחקלאות העתיד. תלמידי כיתות ז' על אקוופניקה וקירות ירוקים (חקלאות קירות). תלמידי כיתות ח' על רבייה בחי ובצומח, הדברה ביולוגית, משתנים ביוטים וא-ביוטים והשפעתם על הטבע ועל החקלאות. תלמידי כיתות ט' עובדים על עבודות חקר בליווי חוקרי המו"פ. תלמידי י"ב מגישים בימים אלו עבודות גמר בהיקף של 5 יחידות לימוד במגוון נושאים מרתקים, ובמקביל מוגשות הצעות חקר בנושאים חדשים ע"י תלמידי כיתה י"א.

תוכלו להתרשם מנושאי הלימוד השונים ומהעשייה הרבה בביתן החווה החקלאית ביום

הפתוח, אתם מוזמנים לבקר בביתן של פרויקט היזמות של תלמידי כיתות ו' בהנחיית צוות הבוסתן.

תודה גדולה לצוותים החינוכיים הפועלים במרץ רב, למנהלי החינוך, לחוקרים במו"פ, לרכזים ולמדריכים. עבודה רבה עוד לפנינו במחצית השנייה של שנת הלימודים.

איילת להב-ביגר, מנהלת מחלקת חינוך ומתנ"ס



ניסוי בחממת ערבה.

צילום: עודד קינן

הגיל השלישי

עו"ס ליבנית ברקן מפארן לתפקיד "רכזת קהילה תומכת". במסגרת תפקידה תערוך ביקורי בית סדירים בבית המבוגרים כדי לסייע במציאת פתרונות לצרכים האישיים ולתיאום וקישור מול גורמים אזוריים וארציים (מחלקת הרווחה, משרד הרווחה, ביטוח לאומי, בעלי מקצוע, איש תחזוקה וצרכים נוספים).

ליבנית תהיה כתובת לכל פנייה ודבר. שירות נוסף שיחל לפעול בזמן הקרוב יהיה לחצני מצוקה. הלחצנים יושאלו למעוניינים תמורת סכום חודשי סמלי והיו מחוברים למוקד הרפואה האזורי, לקרובי משפחה ולמספרי חירום נבחרים. בד בבד לפעילות הנקודתית והאישית מול האוכלוסייה המזדקנת, יפעלו מחלקת הגיל השלישי ומחלקת השירותים החברתיים עם מרכזי המשקים, ההנהלות וועדות הגיל השלישי/בריאות ביישובים כדי לאפיין ולהתאים טיפול וסיוע ליישוב

עירית שחר, רכזת גיל שלישי

הוועדה המקומית

נכנסים לשלב האחרון ביישום הרפורמה

בשנת 2014 יצאה לדרך הרפורמה בחוקי התכנון והבנייה. מטרת הרפורמה היא שיפור השירות לתושבים, פישוט תהליכים וצמצום הבירוקרטיה. ביטוי ראשון לרפורמה היה "פטור מהיתר" (המוכר גם כ"חוק הפרגולות"). כאמור זהו ביטוי אחד של רפורמה נרחבת אשר משנה באופן מהותי את עבודת הוועדות לתכנון ולבנייה ואת הממשק עם התושבים ומגישי הבקשות עם הגורמים הסטטוטוריים. הרפורמה כוללת נגישות אינטרנטית של כל המידע התכנוני, הגשת הבקשות להיתר, מעקב אחר בקשות בתהליך וכדומה. הוועדה נערכה לשינויים הנדרשים ובמהלך השנה האחרונה עבר הצוות קורסים והדרכות. היום, לאחר שעברו הכשרות והדמיות מול הוועדה, המתכננים והמגישים בערבה יכולים לתת את השירות הזה לתושבים. בעקבות יישום הרפורמה, כדי להתחיל בהליך של הוצאת היתר בנייה, יש להגיש בקשה למידע דרך המערכת המקוונת. משמעות הדבר היא שבקשה כזאת צריכה להיעשות ע"י עורך בקשה שהוא אדריכל, מהנדס או הנדסאי שיש בידו "כרטיס חכם" המאפשר לו כניסה למערכת. כל התכתובת היא ללא ניירות, כל הקבצים כולל חתימות דיגיטליות יועברו אינטרנטית למערכת. כל הפעולות פתוחות לעיון הציבור בשקיפות מרבית, כך שניתן לעקוב באתר של הוועדה אחר התקדמות הבקשות שבטיפול. בהמשך ייסרקו תיקי הארכיב ויהיו זמינים לעיון ולהורדת קבצים. הרפורמה מגדילה משמעותית את הסמכות ואת האחריות של הוועדות המקומיות ומאפשרת לוועדה המקומית לאשר תכניות בניין עיר (תב"עות) בהיקפים ובתחומים רבים מבעבר, גם זאת במטרה לקצר תהליכי תכנון ואישור. מועד היישום המלא של הרפורמה נדחה מ-1 בינואר 2016 ל-3 באפריל 2016.

שינויים בכוח אדם בוועדה המקומית - רפי גלעדי מחצבה החליף את שילה שוורץ כפקח הוועדה. לצוות הוועדה הצטרפה נורית כהן מעידן לתפקיד מידענית. היא תסייע בתהליך הוצאת ההיתרים אשר מתחיל בקבלת מידע מדויק ואמין ע"י גורם מקצועי. צוות הוועדה עומד לשירותכם בהסברים והדרכה ככל שיידרש. **אילנה בהגן, מהנדסת הוועדה המקומית**

רשות הניקוז

הושלמה הקמתם של מתפילי מים בכל יישובי הערבה

בחודש שעבר הסתיימו עבודות ניקוי שטח חשוד במיקוש בנחל עידן במטרה להשלים את הנחת צינור המים שיוביל מים מהמתפיל החדש למושב עידן. המתפיל יתחיל לפעול בסוף ינואר. בכך תושלם הקמת מתפילי מים בכל יישובי הערבה. המתפילים הגדולים שהותקנו אמורים לספק מים מותפלים לכל צרכי הבית בהתאם לתקנים ולדרישות של משרד הבריאות. לשם כך הונחה צנרת הולכה לכל החצרות והבתים. **יש לחבר את כל הבית למערכת המים המותפלים.**

אירועי גשם - בין התאריכים 25.10-26.10 פקד אירוע גשם חריג את דרום הארץ ובמיוחד את הערבה הדרומית. באזור שבין נאות סמדר ועד עברונה ירדו 25 עד 60 מ"מ גשם (ממוצע המשקעים הרב שנתי הוא 25 מ"מ). בקיבוץ סמר ירדו 28

ביטחון

מתקינים מערכות התראה על רעידות אדמה בבתי הספר

במסגרת פרויקט ארצי של משרד החינוך, יותקנו עד לסוף פברואר בשני בתי הספר מערכות התראה לרעידות אדמה. פרויקט נוסף שיטופל בשנה זו הוא התקנה של מכשירי סינון אוויר במקלטי בתי הספר ושיפוץ הכולל עבודות צביעה, אינסטלציה וחשמל בכל המקלטים של מוסדות החינוך. את הפרויקט מקדמת המועצה במסגרת איגום תקציבים של המועצה עם משרד הביטחון. **בטיחות גני השעשועים ביישובים** לצורך הסדרת מתקני המשחקים ביישובי המועצה לתקן המחייב של מכון התקנים, המועצה פועלת בימים אלה לתיקון הליקויים בכל מתקני

מ"מ ו-63 מ"מ בבאר אורה ובתמנע במשך שעות ספורות. בערבה התיכונה נרשם אירוע גשם גדול ומשמעותי ביום חמישי 29.10. שיא המשקעים באירוע זה היה בצפית ונרשמו בו 43 מ"מ. באותו אירוע לאורך כביש 90 נמדדה כמות של 15-20 מ"מ. על מנת להתגבר על בעיית התחתרות המים בדרכים החקלאיות בכל אירוע שיטפון וכדי להימנע מהצורך בסגירת הדרכים לתיקונים, הוחלט על ביצוע שיקום ובניית מעברי מים בשטחים החקלאיים של המושבים חצבה, צופר ופארן. בחודש שעבר החלו העבודות בפארן.

פינוי מוקשים - הרשות הממשלתית לפינוי מוקשים החלה באמצע דצמבר בעבודות פינוי מוקשים בנחל ערבה באזור שבין ספיר ועין יהב. תהליך הפינוי צפוי להסתיים באמצע מרץ. השטחים שיפונו מיועדים לשמש להמשך הכשרות הקרקע לחקלאות. על מנת לשמר את השטחים המפונים מפני חדירה של נגר עילי מנחל ערבה, שעלול לכלול מוקשים ולזהם מחדש את השטח, תקים רשות ניקוז ערבה סוללות הגנה באזורים שפונו.

המשחקים. תיקון הליקויים כולל החלפת המצע בגני השעשועים למצע תקני, סילוק סכנות, חיזוק מתקנים, עבודות צבע ועוד. תיקון הליקויים אמור להסתיים במהלך ינואר. בהמשך יעשה פיקוח על תקינות ובטיחות גני השעשועים באמצעות חברה מורשית, אשר תנהל את נושאי הבטיחות השוטפים של גני המשחקים.

נועם כרמלי, קב"ט

בואו לבקר בכפר האמנים צוקים

בערבה התיכונה, בלב היישוב צוקים, פועל מתחם בתי מלאכה ייחודי, בו אמנים, יוצרים ומטפלים תושבי המקום, מגשימים את חלומם והופכים חזון למציאות.



אנו מזמינים אתכם

בכל יום שישי בין השעות 14:00 - 11:00 להפנינג ססגוני וחוויתי של אמנות ויצירה, דוכני מזון ושתיה מקומיים באווירה קסומה.

למידע נוסף: 1800-225-007 | 077-5681608

המתחם פעיל למבקרים גם במהלך השבוע | מומלץ לתאם מראש עם היוצרים



052-5515260	לולה	תכשיטים. יופי, איזון והרמוניה
054-7711691	נחמה	סטודיו לקרמיקה
052-5719840	נעמי	עבודות גרות
052-6130648	עופרית	שיאצו, מגע, טווינא
052-3501560	עמרי	צילום ווידאו
052-3666575	חנה	משחקים מעץ לילדים וסדנאות
054-5954193	תושאן	פעמוני אבן מדבריים
052-5362039	תמיר	הילינג קבלי, ריפוי בקול ופיתוח קול
054-6931604	לומינה	מנדאלות ואומנות מקודשת
052-8000751	עומר	מלאכת יציקת הבטון

לולה קדם

נחמה חרך	052-2451490
נעמי	052-4322499
עופרית	052-5759869
עמרי דותן	054-5269744
בשתי ידיים	055-8820212
תושאן	050-7640337
הקול הפנימי	052-3868920
Lumina Om Art	052-6170042
בטון עברי	054-6995623

יוצרי כפר האמנים צוקים

אלת הערבה	מרקחת ספא מדברית
Free Be	המכנסיים הנוחים בעולם!
אהד גוטפלד	הומאופתיה קלאסית
טלפלא	עולם של פיות. בגדים וסדנאות
המדבר התיכון	artistic light's project
אהילה	סטודיו לאומנות שימושית
ורדה	חפצי יד שניה ואומנות מתחלפת
חיים חזן	צמחי המרפא
טבע בוקיש	חנות טבע קהילתית

חדשות ערבה

היחידה הסביבתית

הסתיים תכנון השיקום לאתרי פסולת בערבה

בימים אלה מסתיים תכנון מפורט לשיקום של חמישה אתרי פסולת לא מוסדרים שפעלו עד לאחרונה בערבה. סגירת האתרים שפעלו ללא הסדרה נבעה משילוב של אכיפה סביבתית שביצע המשרד להגנת הסביבה, דרישות של מנהל מקרקעי ישראל ורצון שלנו כמועצה וקהילה להביא למניעת מפגעים נוספים לסביבת החיים המדברית שלנו. המימון העיקרי לתכנון מגיע מהקרן לשטחים פתוחים של מנהל מקרקעי ישראל. סיום התכנון מאפשר גיוס כספים לביצוע השיקום. לאחרונה התקבל אישור לתקציב המיועד לשיקום אתר הפסולת שפעל סמוך למושב פארן בתוך שמורת הטבע 'עשוש', ובקרוב יתפרסם מכרז לביצוע עבודת השיקום. הפרויקט צפוי להסתיים במהלך 2016. האתר החדש לפסולת היבשה שהוסדר וממוקם סמוך למט"ש ספיר פועל כחצי שנה. הוא מיועד לקליטה של כל הפסולת היבשה מכל יישובי האזור. מיקום האתר בערבה נועד להביא לצמצום עלויות השינוע לאתרים מורשים אחרים בארץ. האתר המוסדר נותן מענה להטמנת פסולת יבשה (בעיקר פסולת בניין) ומניעת מפגעים נוספים ברחבי הערבה. האתר הוקם בסיוע תרומה נדיבה של קק"ל איטליה.

לתיאום הגעה לאתר הפסולת יש ליצור קשר עם אשר אלימלך 052-3665921.

בנוסף להסדרת אתרי הפסולת ולמען שמירה על איכות החיים והסביבה מונה לאחרונה פקח רשותי שסייע במניעת השלכת פסולת בצדי הדרכים, באתרים לא מוסדרים או בנחלים.

יעל חביב, מנהלת היחידה הסביבתית

השירותים החברתיים

נפתחה סדרת מפגשי העשרה לאימהות ותינוקות

בחודש שעבר התקיים המפגש הראשון של "קפה בוקר" במרכז לגיל הרך בספיר. מדובר בסדרה של שנים עשר מפגשים לאימהות ותינוקות. המפגש הראשון עסק בנושא: "מזג (טמפרמנט) ורגשות אשמה" אותו הנחתה עופרי גלילי מעידן - פסיכולוגית ב"תכנית מעלות". גם המפגשים הבאים ינוחו על ידי נשות מקצוע מהערבה ויעסקו בתזונה נכונה לאם ולילד, התפתחות מוטורית, התפתחות שפתית ועוד. כמו כן יתקיימו



קפה בוקר

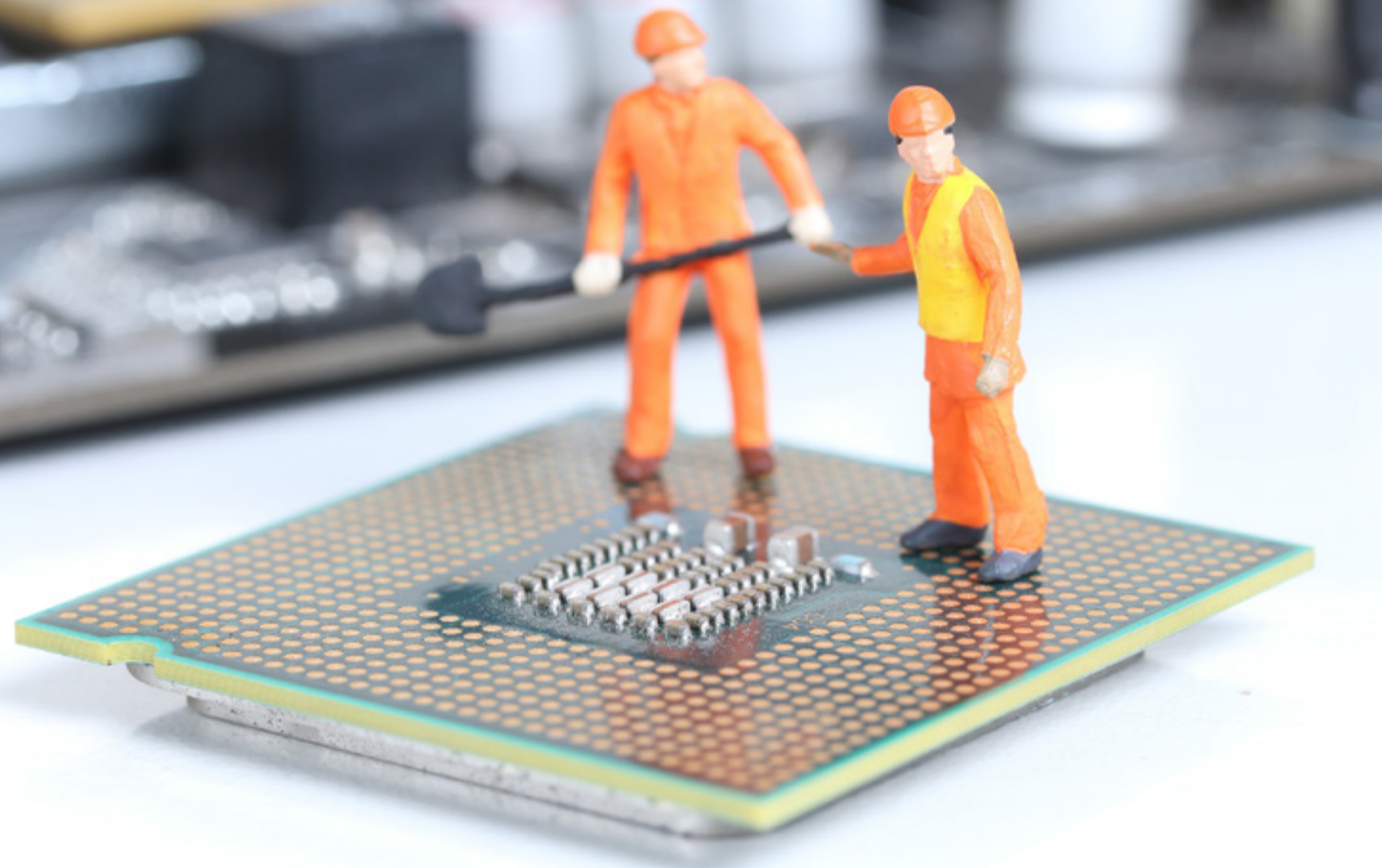
צילום: ציפי אמבר

מושב חצבה

מושב חצבה חוגג 50 שנה להקמתו

ב-9 בדצמבר 1965 הוקמה היאחזות הנח"ל חצבה. היאחזות הפכה ליישוב קבע החוגג השנה חמישים שנה להקמתו. לציון היובל נערך בחודש שעבר אירוע הפתיחה לחגיגות ה-50 בחצבה. האירוע כלל סיורים מודרכים עם ותיקי הגרעינים, סיורים במגורי ההיאחזות בבית ספר שדה חצבה כולל ב"משושים" (בהם גרו בתקופת המושבו) המשפחות עם הילדים) וסיורים בחדר האוכל ובמועדון.

דליה מעוז, חצבה



חדשות ערבה

עמותת בין השיטין - מכינת ערבה ועבודה עברית

50 צעירים התחילו את הפעילות בפרויקט עבודה עברית

בחודשיים האחרונים קרוב ל-50 צעירים המגיעים מכל הארץ לאחר שירות צבאי עובדים בשדות של צופר, עין יהב וחצבה. הצעירים משתלבים בעבודה החקלאית במשקים. פתיחת העונה הנוכחית של פרויקט עבודה עברית הייתה לא פשוטה לנוכח אי הוודאות לגבי מענקי משרד החקלאות לחקלאים (המעסיקים עובדים ישראלים) ועקב מספר פניות נמוך מהצפוי של הצעירים המעוניינים להשתתף. עובדות אלה חייבו אותנו "להילחם"

על כך שהתכנית תמשיך לפעול בהיקפים דומים לשנה שעברה. לשמחתנו, מן הצד השני של המשוואה, קיבלנו השנה פניות רבות יותר מחקלאים בערבה המעוניינים להעסיק עובדים ישראלים. אנחנו מאמינים שבהמשך, ובסיוע כל הגופים המעורבים ובראשם משרד החקלאות, נדע למשוך עוד משתתפים לתכנית ולהביא לכך שיהיה מענה מלא לביקוש מצד החקלאים. המשתתפים בפרויקט עבודה עברית חיים במתחם משותף בכל מושב. פעמיים בשבוע, אחרי שעות העבודה, הם משתתפים בשיעורים ובסדנאות. התכנים הנלמדים מגוונים והם כוללים סוגיות של זהות ישראלית ועיסוק בעולם התוכן היהודי והציוני, תחומי תוכן מהערבה, חקלאות, מדבר וזמנות ובכלים מעשיים להמשך חייהם כמו סדנה עם ארגון "פעמונים". היחס החם אל העובדים

אבישי ברמן, מנכ"ל העמותה

המחשב לא זז? הטלפון נשבר? אנחנו נטפל בבעיה!

מעבדת תיקונים עם שירות טכנאי עד הבית

• נסו אותנו עכשיו •

יש אצלנו קשת רחבה של טיפולים ותיקוני מעבדה מקצועית עם רמת שירות שאין שנייה לה בכל הערבה. בקרו והכירו גם את החנות שלנו בעין יהב ותיהנו מחוויית קנייה מהשורה הראשונה, בחנות שהיא עולם ומלואו של מוצרי דיגיטל ומחשוב - טלפונים סלולריים, מחשבים, מטענים, אذניות, כבלים ועוד. והכל נמצא ממש פה, מעבר לפינה. בואו לגעת, להרגיש ולהתנסות במוצרים במו ידיכם. אתם לא תרצו לעזוב...

www.digitalshop.io | 08-648 6151 | 66 עין יהב



ראשון עד חמישי 08:30-13:00, 16:30-20:00 | שישי בתיאום מראש

עין יהב

DigitalShop

שותפות ערבה אוסטרליה

4 מורות מתנדבות לחיזוק ללימודי האנגלית במסגרת חילופי מורים

במסגרת פרויקט חילופי מורים מתארחות בימים אלה בערבה ארבע מורות מאוסטרליה במטרה לחזק את לימודי האנגלית בבתי הספר ובמטרה לחזק את מערכות היחסים ואת קשרי הגומלין בין שתי הקהילות. הלן אוברמן (ממלבורן) ומיכל לוי הארדי (מסידני) מתנדבות בבית הספר היסודי. נעמי רובינשטיין (ממלבורן) ומל כגן (מפרת') מתנדבות בבית הספר התיכון. ארבעתן עובדות בשיתוף פעולה עם צוותי האנגלית בבית הספר "שיטים" (כולל בית הספר האנתרופוסופי) ומסייעות במרכז הלמידה בתיכון. זהו המשך ישיר להתנדבותם בחודש שעבר של הצעירים האוסטרלים מתנועת "הנני".



צילום: אורית כהן אלקיים

המורות מבקרות בשיעור במטבח הגן שבבוסתן, פרויקט במימון שותפות ערבה אוסטרליה ובהנחיית מירב מרקס ואלה דהן ובסיוע מתנדבות מהגיל השלישי.

אורית כהן אלקיים
מנהלת שותפות ערבה אוסטרליה.



צילום: רינת רוזנברג

חקלאי פיקח

בועז הורויץ מנהל את מו"פ ערבה תיכונה וצפונית - תמר, או בקיצור המו"פ בערבה, כבר קרוב לשלוש שנים. המו"פ הוא המקום בו הפיתוח והמחקר פועלים כדי להשפיע ולתמוך בתהליך הגידול במשקים ולסייע לחקלאים. התהליך שעוברת החקלאות בערבה בשנים האחרונות, תהליך שבו החקלאות נדרשת למצוא אפיקים ואלטרנטיבות גידול חדשות, מחייב את המו"פ לנהל מחקר ופיתוח רלוונטיים ויעילים. היום הפתוח המתקיים החודש בפעם ה-25 הוא הזדמנות טובה ונכונה להכיר את בועז ואת סדר היום שהוא מוביל בניהול מרכז המחקר והפיתוח שלנו.

רינת רוזנברג

בועז הורויץ נולד וגדל ברחובות לפני חמישים שנה, להורים מדענים. אמו אסתר עסקה בחקר הסרטן ואימונולוגיה. אביו שמואל ז"ל עסק בפיזיולוגיה של בעלי חיים במכון וולקני והרצה בפקולטה לחקלאות ברחובות. לבועז שלוש אחיות. למרות הרקע האקדמי והיידוס, לימודיו של בועז ביסודי ובהמשך בתיכון לא היו מקור גאווה למשפחה. "היו תחומים שגיליתי בהם עניין, באחרים פחות..." בתום הלימודים התגייס לצה"ל ושירת בשריון בשלהי מלחמת לבנון הראשונה. בחופשת השחרור מצה"ל התחיל ללמוד לתואר ראשון בחקלאות. "ידעתי מגיל צעיר שאני רוצה להיות חקלאי. היה לנו שכן ברחובות שהייתה לו חלקה בחצר ואני גידלתי בה ירקות. הדחף הזה היה בי תמיד. הוא כנראה חלק מהגנים שלי למרות שבמקרה של אבא שלי זה דילג דור מהבחינה המעשית והתמקד בצד התיאורטי המחקרי. אבי, בן למשפחה חקלאית בראש פינה".

כמי ששורשיה נטועים היטב בצפון אני יכולה לספר שמשפחת הורויץ הייתה ועודנה שם דבר בצפון. משפחה של חקלאים שורשיים, ותיקים ומיתולוגיים.

ידעתי מגיל צעיר שאני רוצה להיות חקלאי. היה לנו שכן ברחובות שהייתה לו חלקה בחצר ואני גידלתי בה ירקות. הדחף הזה היה בי תמיד. הוא כנראה חלק מהגנים שלי

"החברים לספסל הלימודים היו כולם קיבוצניקים ומושבניקים עם ניסיון מעשי מאוד שכלל בין היתר ירידה לפרטים טכניים על טרקטורים וכלים חקלאיים, מצאתי את עצמי במקום שחשתי בו לא מספיק מאותגר.

אי הנוחות הזו וחוסר העניין הביאו אותי לשנות את תחום הלימודים ועברתי ללימודי כימיה לתואר הראשון וכימיה שימושית לתואר שני בו התמקדתי בציפויים של דשן בשחרור מושהה, כנראה שמהחקלאות לא ממש נפרדתי..." את לימודי התואר השני סיים בשנת 1990 עם כוונה להמשיך לדוקטורט. במהלך לימודי התואר השני הכירה לו אחותו חברה שלמדה איתה, איילה דובר מעין יהב. "הייתי בדרך ללימודי דוקטורט בוונקובר קנדה ואז... נסעתי עם איילה לעין יהב. עבדתי במשק של הוריה והתמכרתי. אין לי הגדרה אחרת. מצאתי את המקום שהתאים לי". איילה ובוועז נישאו והקימו משק בעין יהב בשותפות עם משק ההורים. המשק היה משק מעורב - עגבניות, פלפל, בצל, צ'רי, חצילים. בשלב מאוחר יותר השותפות פוצלה ובוועז התמקד במלון ופלפל. "באותו זמן הגעתי למסקנה שהתמקצעות בגידול מחייבת התמקדות בגידול אחד והתמקדתי בפלפל כשהתחילו מהלכים שבהם היה קונפליקט

אני חושב שהתהליך שאני עברתי והמסקנה שאני הגעתי אליה לגבי המשק שלי, מאפיינת משקים רבים בערבה. שיווקתי את התוצרת שלי עם אגרסקו שהייתה אז חברה גדולה וחזקה. כאשר קיבלתי יום אחד תלונה על איכות התוצרת ששלחתי לאירופה, מצאתי את עצמי מנסה להבין את מהות הבעיה. אני יקה ומבחינתי איכות התוצרת היא הדבר שעליו אני מקפיד ועליו גאוותי. לא הצלחתי לקבל תשובה והבנתי שיש בעיה אבל לא בטוח שהבעיה היא בתוצרת שלי. הסיטואציה הזו הביאה אותי לבחון אפשרות לייצא עם חברה שתוכל לערוך לאיכות התוצרת שהיא מייצאת גם עבור הלקוח וגם עבור החקלאי. עברתי לייצא עם חברת STM ואחרי חמש שנים איתם התארגנו יחד כמה 'בוגרי אגרסקו' והקמנו את 'אדום' שהייתה חברה שהורכבה ממפיצים ומגדלים באנגליה, משווקים ישראלים וחקלאים מהערבה. החברה פעלה עשר שנים. כשהתחילו מהלכים שבהם היה קונפליקט

של איכות מול כמות, העסק התחיל לחרוק". מה זאת אומרת? "לדעתי בתהליך ממושך נכנסנו כולנו לתוך 'משחק השוק', הסתמכנו יותר מדיי על הזדמנויות ופחות על יצירת שווקים יציבים ועקביים, אני חושב שזה תהליך שאפיין את יצוא התוצרת מהערבה בשנים האחרונות. יש לתהליך הזה השפעה על המציאות שאנחנו חווים בשנים האחרונות. יש לו מחיר".

אתנחתא מוזיקלית

אני פוגשת את בועז בביתו, בעין יהב כשהדלת נפתחת ושישה כלבים עומדים בפתח לקבל את פניי. אחד מהם נראה כמו סוס ושניים כמו נעלי בית לבנות. ידידותיים כל השישה, השבח לאל. בבית אנחנו פוגשים את מור (17). איילה אשתו של בועז ונופר (11) הבת הצעירה אינן בבית. הן בבאר שבע, שם נופר מנגנת בתזמורת כלי קשת אחת לשבוע. המוזיקה היא חלק בלתי נפרד ממשפחת



צילום: מרדכי נבון

יום פתוח ערבה 2016

מו"פ ערבה תיכונה וצפונית - תמר, תחנת "יאיר" (תחנת "יאיר" נמצאת בצומת חצבה, שבכביש הערבה)

20-21.1.2016

20.01.16
יום רביעי | 20:30

יהודה פוליקר
בהופעה

מספר המקומות מוגבל, מכירת כרטיסים באתר התערוכה ובטלפון 052-3666646

יום רביעי | 16 / 01 / 20 | 14:30-08:30
אודיטוריום מרכז וידור

כנס הנגב בנושא
"חקלאות מתחדשת בערבה"

יום רביעי | 16 / 1 / 20 | 19:30-16:00
אודיטוריום מרכז וידור

כנס בהנחית נחמיה שטרסלר
"מקומה של החקלאות ומקומם של החקלאים בכלכלה הישראלית"

לפרטים 08-6581083 | 052-4260798 | www.aravaopenday.co.il | mopen@arava.co.il

www.studioarava.co.il

לנהל ולהשפיע

"לפני שלוש שנים אייל קרא לי לדגל ולקחת על עצמי את ניהול המו"פ. נעניתי לקריאתו. חשבתי אז ואני חושב גם היום שיש חשיבות למעורבות ולעשייה שיש לה השפעה על החיים שלנו, על המציאות שלנו. אני מאמין בחשיבות של עבודה ציבורית באזור שלנו. מעבר לזה, לנהל את המו"פ זה אתגר גדול ומעניין מאוד. אחרי עשר שנים של עבודה, התמקצעות, התפתחות אישית ומעורבות בשינויים במשק שלי חשבתי שהגיע הזמן

אי אפשר היה עוד להניח שמדובר בעונה לא טובה אחת או שתיים, הייתה כבר מגמה שהעמיקה והיה צורך לתת מענה של ממש. אני חושב שתפקיד המו"פ הוא להביא פתרונות ולהביא אותם בזמן

למצוא אפיקים חדשים של פעילות והשפעה. איילון גדיאל העביר לי חפיפה מסודרת ומקיפה על הפעילות שהתנהלה במו"פ תחת ניהולו. לאחר שלמדתי את הארגון, את המשימות שהוא מעורב בהן, חשבתי שנכון יהיה לחפש וליצור אלטרנטיבות גידול. זה התחדד במקביל להעמקת המשבר החקלאי באזור. אי אפשר היה עוד להניח שמדובר בעונה לא טובה אחת או שתיים, הייתה כבר מגמה שהעמיקה והיה צורך לתת מענה של ממש. אני חושב שתפקיד המו"פ הוא להביא פתרונות ולהביא אותם בזמן. הנחת העבודה שלי לפני שלוש שנים הייתה שהפלפל עוד ייתן

לנו מרווח זמן שיאפשר לנו גם אורך נשימה במציאת החלופות. זו הנחה שהתבדתה. ולאור זאת הבנתי שאנחנו חייבים להאיץ תהליכים במגוון רחב של גידולים, מוצרים וכניסה לנישות גידול חדשות. בתוך כך חשוב לקדם וליצור סטנדרטיזציה באיכות הגידול על ידי מסגרות של הדרכה וליווי מקצועי לחקלאים. בנוסף חשבתי שיש צורך שהמו"פ ייתן מענה זמין ורלוונטי לחקלאים ולצרכים שעולים מן השטח מן החקלאים. כך למעשה הוקמה שלוחה של המו"פ בפארן. היוזמה שעלתה מפארן נבעה מכך שבפארן יש אקלים שונה מהאקלים במושבבים הצפוניים. לאור זאת יש צורך לבסס ניסויים בשטחים בפארן. השלוחה שהוקמה בוחנת גידולים של תות, פטל, משמש, אפרסק, נקטרינה - גידולים שהשפעה של קור מיטיבה איתם. התוצאות שאנחנו רואים כבר עכשיו הן מצוינות והן כבר רלוונטיות ליישום על ידי החקלאים בעונה הבאה. יש כבר מספר חקלאים הבוחנים את האלטרנטיבה הזו ברצינות. זה מעולה וזה מאוד מספק. עדיין מדובר בענפים בהתהוות וייקח עוד זמן למסקנות גידול חד משמעיות. בשנה הבאה יפעלו במסגרת מתווה הסיוע מספר משקי תצפית.

כיוונים ומגמות

"אני מאמין שחקלאות מסורתית הולכת ומאבדת את מקומה ואת כוחה. היום ניתן לגדל כל גידול כמעט בכל מקום. הידע קיים וזמין. לכן אני חושב שצריך לקדם חקלאות הנשענת על הפקה של חומרי גלם וטכנולוגיה המאפשרת ייצור תעשייתי של מוצרים נלווים תעשייתיים לרפואה, לטיפוח, למזון. לכיוון הזה אני מוביל את הפעילות במו"פ. שילוב של יכולות ומחקר מצטבר במו"פ עם מתודולוגיה

היום הפתוח ה 25 במו"פ יתקיים השנה בתאריכים 20-21 בינואר.



08-6581083
052-4260798
mopen@arava.co.il
www.aravaopenday.co.il

גם השנה צוות המו"פ יציג את המחקרים, הגידולים והפעילות של המו"פ לקהל הרחב. ביתן המו"פ בתערוכה ממוקם בביתן 1-2 בחממה C, תוכלו לפגוש בו את צוות החוקרים ועובדי המו"פ. ביום ד' 20/1 יתקיים בשיתוף של מינהל המחקר החקלאי ומו"פ ערבה תיכונה וצפונית-תמר, כנס הנגב למחקר ופיתוח חקלאי שיעסוק ב"חקלאות מתחדשת בערבה". בכנס יתקיימו הרצאות בנושאים מגוונים ובכללם טכנולוגיה, חדשנות חקלאית וגידולים חדשניים. הכנס מיועד לחקלאים, חוקרים, סטודנטים, מדריכים מקצועיים, ולכל מי שמתעניין במגמות וכיווני המחקר והפיתוח החקלאי בנגב. תוכנית הכנס מפורסמת באתר היום הפתוח www.aravaopenday.co.il



צילום: איילת שלכט-ארונוביץ

רינת רוזנברג

יום אחד בלי שום הכנה מוקדמת, התהפכו החיים של ברכה שלכט ממושב עין יהב, וכל מה שחשבה שידעה על ילדותה, על משפחתה ובעיקר על אביה, קיבל תפנית בלתי צפויה. גילויים מפתיעים, משפחה שלא הכירה והתרגשות עצומה הם רק חלק ממסע. מסע שמתחיל בשיחת טלפון, ממשיך לאנגליה והוא רק ההתחלה של הסיפור.

עד כמה מופרך? צריך ללכת אחורה אל הסיפור המשפחתי ואל הילדות של ברכה. כשהייתה בת שנתיים נעלם אביה. אמה, שנותרה לבדה מטופלת בשני תינוקות (אחיה היה אז בן חצי שנה), פנתה לשירותי הרווחה שכונו בימים ההם "העזרה הסוציאלית". הם שלחו את ברכה בת השנתיים למשפחה אומנת. אחרי שנתיים בהיותה בת ארבע נשלחה, הפעם יחד עם אחיה, למשפחה אחרת, אצלם הייתה עד גיל אחת עשרה. ברכה לא מרחיבה פרטים אך ניכר שהשנים במשפחה זו הותירו בה כאב גדול. בגיל אחת עשרה

פני שש עשרה שנים יצאנו כל המשרד ליום כף. ציפי דובר, שעבדה אתנו באותם הימים, הציעה לי שנפגוש בנתניה מגדת עתידות. הסכמתי. זה נראה שעשוע חביב. היה יום מאוד נחמד וגם פגשנו את מגדת העתידות שאמרה לי, בין יתר הדברים, משפט שנשמע לי מופרך לגמרי: "יש לך, מצד אביך, משפחה במנצ'סטר, אנגליה!" טראח. מה זאת אומרת משפחה במנצ'סטר? חוץ מהמשפחה שהקמתי, בקושי יש לי משפחה בכלל אז פתאום משפחה במנצ'סטר? זה היה הזוי בעיניי ומופרך לחלוטין".

לפני שבועיים פגשתי את ברכה נסערת. בתוך הסערה היא מספרת לי סיפור מדהים שנשמע דמיוני. סיפור הכולל גילוי של משפחה שלא ידעה על קיומה ועל טלטלה עצומה. יום לאחר שנפגשנו היא טסה כדי לפגוש אחות שעד יום קודם לא ידעה על קיומה. ביקשתי שתשתף אותי בשובה בכל הפרטים. עברו שבועיים ואנחנו יושבות יחד כדי להשלים את הסיפור שהחלה לספר לפני צאתה למסע.

אבא נעלם

"אבי נעלם יום אחד. לא הכרתי אותו. אמי סיפרה לי עליו דברים איומים. היו לאמי חיים קשים והיא לא שיתפה אותי בהם. כאשר עשתה זאת וכאשר סיפרה על אבי, היו אלה דברים קשים. מהדברים שנאמרו לי לאורך השנים חשבתי שהוא נהרג. אחד הפרטים שאמי חשפה בפניי היה שחצי שנה אחרי שאבי נעלם, התקשר אל אמי קרוב משפחה שהיה שוטר בירושלים. הוא סיפר שהיה עד לתהלוכה של כמרים שהתקיימה בעיר ובהם הוא בטוח שזיהה את אבי. אותו קרוב משפחה ביקש מאמי להגיע אליו לירושלים כדי למצוא את אבי ולהביא לכך שייתן לה גט אצל עורך דין. אבי, כך נודע להם, התנצר בכנסייה בירושלים. הוא נתן גט לאמי ונעלם לתמיד.

"לפני שבע שנים נפטרה אמי בגיל 94. היא השאירה אחריה יומנים ומכתבים שלה כתובים כולם בגרמנית - שפת אמה. עד היום לא קראתי אותם, מפחד, מהדחקה. לא רציתי להוסיף עוד קושי ועומס רגשי במקום שברור לי, היום יותר מתמיד, כמה הוא טעון אצלי. אני חושבת שהשתקמתי מילדותי, אין לי רצון לחזור אליה".

העלילה מסתבכת

המציאות שברכה בנתה, החיים והמשפחה, תחושת היציבות היחסית, הופרו בשיחת טלפון אחת בשישה עשר בנובמבר. "אחי התקשר אליי. הייתי בדרכי מאילת. השיחה נסבה על קצת עניינים טכניים, לא משהו חריג, ואז הוא אמר לי שיש לו משהו שהוא מתלבט אם לשתף אותי בו. 'נו באמת, ספר!' אמרתי לו, והוא סיפר. 'התקשרו אליי מהצלב האדום העולמי, אמרו לי שיש לי אחות בלונדון. אני לא מאמין לזה!' זה מה שהוא אמר. מיד נזכרתי במשפט ההוא שאמרה לי לפני שש עשרה שנים מגדת העתידות "יש לך, מצד אביך, משפחה במנצ'סטר אנגליה!" עם כל כמה שזה היה הזוי כשמגדת העתידות אמרה זאת,

האמירה שלה סקרנה אותי אז, ואפילו פנית לחוקר פרטי שיגיד לי מה נדרש כדי לבדוק אם אכן יש לי משפחה במנצ'סטר, הוא אמר באופן שאינו משתמע לשתי פנים: 'מסובך, ארוך ויקר'. עזבתי את העניין. ופתאום עכשיו אחי מספר לי שיש לנו אחות בלונדון? מה קורה כאן? לקחתי מאחי את מספר הטלפון ואת השם של האישה שיצרה אתו קשר מהצלב האדום דרך מגן דוד אדום בישראל. התקשרתי וביקשתי לדבר אתה, להבין מה פשר העניין. ענתה לי אישה בשם סוזן אדל. תגובתה הייתה נרגשת באופן קיצוני. ברישומי

אחי התקשר אליי. הייתי בדרכי מאילת. השיחה נסבה על קצת עניינים טכניים, לא משהו חריג, ואז הוא אמר לי שיש לו משהו שהוא מתלבט אם לשתף אותי בו. 'נו באמת, ספר!' אמרתי לו, והוא סיפר. 'התקשרו אלי מהצלב האדום העולמי, אמרו לי שיש לי אחות בלונדון'.

הצבא הבריטי, ששירת בו אבי (שם הכיר את אמי והם נישאו במהלך השירות), רשום שבתשעה בדצמבר 1944 נולד לו בן ושמו של הבן ברוך. 'זהו תאריך הלידה שלי, הרישום כנראה שגוי מעט', אמרתי לה, 'שמי ברכה ואני בת. אני מניחה שהכוונה היא אליי'. היא המשיכה וסיפרה שלאבי יש בת בלונדון והיא זו שביקשה את עזרתם לאתר אותי. קוראים לה סוזן לאחותי, סוזן-אליזבת. כל זה קרה בבוקר של יום שני. אשת הקשר במגן דוד



אדום, שמאותה שיחה הייתה איתי בקשר רצוף ואינטנסיבי מאוד, ביקשה את רשותה של אחותי לשתף אותי במידע ובפרטים נוספים. היא חזרה אליי אחר הצהריים לאחר שקיבלה את האישור וסיפרה: אבי נפטר בשנת 1989, לפני 26 שנים. היא מסרה לי את מספר הטלפון של אחותי. עד לאותו הרגע חשבתי שאבי מת כשהייתי פעוטה. אי אפשר לתאר איזו סערת רגשות עברה עליי. התחושה הקשה של השנים שהוחמצו, הקשר שנגזל, הכעס הרב וחוסר היכולת להבין מה הביא אותו לנטוש אותי. במשרדי הצלב האדום ההתרגשות הייתה עצומה. לא זכור להם סיפור דומה שבו פנייה שנעשתה בבוקר לאיתור אדם, מגיעה לסיומה הטוב בפחות מיממה. נחמד להיות סיפור הצלחה. יחד עם זאת, באמת, זו טלטלה שאי אפשר להתכונן אליה. שיתפתי מיד את יענקלה ואת הילדים. הייתי בטירוף מהגילוי הזה.

"אחרי שקיבלתי את מספר הטלפון של אחותי, התקשרתי והצגתי את עצמי, עד לאותו רגע היא חשבה שהיא מחפשת את אחיה ופתאום יש לה אחות. בכינו שתינו. בהמשך התרחבה התמונה עוד יותר. לסוזן יש שני אחים - אח אחד היגר לאוסטרליה ונפטר לפני שנים אחדות ואח נוסף במנצ'סטר!

מסע לאנגליה

"ביום רביעי כבר הייתי יחד עם יענקלה בעלי ועם בתי איילת על טיסה ללונדון! תיאמתי עם סוזן שניפגש בשדה התעופה הית'רו בלונדון. כדי שאזהה אותה בשדה ביקשתי שתישא שלט עם שמי.

"נחתנו, אספנו את המזוודות שלנו (כל האריזה הייתה מאוד ספונטנית, לא ידעתי אפילו מה הכנסתי פנימה. כן היה לי חשוב לקחת תמונות מעטות שהיו לי עם אבי באלבום הילדות שלי, יש מעט מאוד כאלה מטבע הדברים), יצאנו לאולם מקבלי הפנים וכלום! אין כל סימן. חיכינו שעותיים וכלום. אין אף אחד. לחץ וחוסר אונים שכנראה ניכרו עלינו, הביאו את אחד העובדים בשדה התעופה לברר מה קרה. במצב הנסער שהייתי, סיפרתי לו מיד את כל הסיפור. לא יאומן אבל זה כנראה סיפור עם עומק רגשי רב כל כך שהוא מיד התגייס לעזרתנו, עשה כמה שיחות טלפון, נוצר קשר עם בנה של אחותי ואז התברר שהיא קיבלה מידע שגוי והגיעה לטרמינל אחר מזה שבו נחתנו, מרחק חצי שעה נסיעה מהטרמינל שבו חיכינו. אני רק יכולה לתאר מה עבר עליה בזמן שחיכתה לנו שם. בסוף היא נכנסה לטרמינל. נכה הנעזרת בשני מקלות הליכה. זיהיתי אותה מיד. אי אפשר



סלע יהדות בערבה

28-30.1.2016

13 מרצים מובילים
4 מושבים של לימוד
14 מפגשים מרתקים
ומופע מיוחד של אריאל הורוביץ

« בין המרצים: ד"ר ג'רמי בנשטיין, הרב בנג'י גרובר, הרבה פרופ' דליה מרקס, הרב בנימין סגל, גב' אילנה ביטון, הרב אור זוהר, מר מיכאל ביטון ונוספים
« סיור, התייחדות וקבלת שבת מקסימה בחולות כסוי

חבילת האירוח כוללת:

לינת שני לילות, כל הארוחות, השתתפות בלימוד וסדנאות, פעילויות לילדים וטיול מודרך לשמורת חולות כסוי.
המחיר לזוג 1,260 ₪, תוספת לילד בחדר הורים 270 ₪

לתוכנית המלאה ולהרשמה:

www.goarava.co.il
tourism@arava.co.il
בפייסבוק: תיירות ערבה ובטל. 1-800-225-007

סוף שבוע של
תכנים וחוויות לכל
המשפחה שיעסוק
בקשר בין יהדות
לאקולוגיה.

שיחות, לימוד,
ופעילות חווייתית
ומהנה לילדים,
בשלושת קיבוצי
"היהדות המתחדשת"
בערבה הדרומית:
קטורה, יהל ולוסן.

יחד, המשפחה שלי היא העוגן, הניצחון שלי על העבר והיא המציאות שאנחנו יצרנו. יענקלה החבר שלי, בן הזוג שאיתי מאז הימים הראשונים ב'להבות חביבה', הילדים והנכדים שלי. הם משענת של יציבות גם בטלטלה העצומה הזו שנכנסה לחיי".
אחותה ואחיה של ברכה יגיעו מאנגליה בפברואר לביקור כאן בערבה. ברכה מלאת התרגשות וציפייה. זה פרק חיים חדש, התחלה מאוחרת, וכמו בכל התחלה יש המון תקווה וחשש והתרגשות.



היחידה לחידוש קשרי משפחה

חשיפת הסיפור המשפחתי של משפחת דרוקמן ויצירת הקשר נעשו בעזרתה של סוזן אדל, נציגת היחידה לחידוש קשרי משפחה במד"א. סוזן עשתה זאת במסירות, במעורבות אישית גדולה. היחידה פועלת כחלק משירותי מד"א בישראל, כחברה בתנועת הצלב האדום העולמי. זו יחידה שמטרתה לחדש קשרי משפחה עבור אנשים שהופרדו עקב מלחמות או אסונות. היחידה פועלת בשיתוף פעולה עם אגודות הצלב האדום בכל העולם, שירותי האיתור הבינלאומיים (ITS) והוועד הבינלאומי של הצלב האדום (ICRC). בישראל יש ליחידה זו חשיבות מיוחדת היות שהיא נותנת מענה למשפחות של ניצולי שואה אשר איבדו קשר עם קרוביהם בנסיבות המלחמה. בשנים האחרונות לחלק מן הניצולים ולמשפחותיהם זוהי לעיתים בבחינת "בקשה אחרונה" לאתר מידע על גורל קרוביהם.

היחידה פועלת גם לאיחוד משפחות באוכלוסיות פליטים אשר הופרדו בנסיבות טרגיות. השירות לחידוש קשרי משפחה מופעל גם בעתות חירום ומקבל משנה תוקף בעת אסונות או אירועי איבה בהם מעורבים אזרחי ישראל השוהים מחוץ לגבולותיה.

היחידה לחידוש קשרי משפחה מגן דוד אדום בישראל

רח' יגאל אלון 60, תל אביב 67062
טל: 03-6301464 פקס: 03-7305983
rfl-imda@mda.org.il

הבריטי. היות שזה היה חדש להם הם פנו לצבא הבריטי וביקשו לקבל מידע נוסף מארכיון הצבא. עברו שנתיים עד שהמסמכים הועברו אליהם ושם הם גילו את המסמך שמעיד שאבי (יוליאן דה מטקארי שהחליף בישראל את שמו ליולי דרוקמן), נישא לרות קיסנר ולהם נולד בן בשם ברוך בתשעה בדצמבר 1944. הבריטים לא דייוקו לגמרי ברישומים מסתבר. זהו תאריך הלידה שלי. "לאור הסיפור המשפחתי הסבוך שהכירו מצד אמם, הם ביקשו למצוא גם את האח שעליו העידו המסמכים של הצבא. כדי לעשות זאת הם פנו לצלב האדום וכך התגלגלו לשבת יחד סוזן, פיטר, רוני (האח שחי במנצ'סטר) ואני, בבית מלון בעיירה סווינדון מגלים את הסיפור המשפחתי הסבוך והמסועף של כל אחד מאתנו ואני מגלה מי היה אבי.

עבר, הווה, עתיד

"אחרי כל השנים האלה והכאב שלווה אותי על הנטישה הם סיפרו לי שאבי היה איש מדהים. הוא שירת בחיל הרפואה הבריטי. לאחר שחרורו עבד כאח ראשי בבית חולים, היה איש שקט, צייר אומן, נדיב וחם. אבא אהוב. ואני כל הזמן חושבת לעצמי איך? איך הוא זנח ככה שני תינוקות? מה היה שם?

"אין לי תשובות וכנראה גם לא יהיו לי. בכל ההתרגשות הגדולה עם המפגש הפתאומי הזה עם אחים שלא הכרתי, עם חיים שלא ידעתי עליהם, האירועים האחרונים ממש הפכו את עולמי והם מלווים גם בתסכול עצום, בחוסר הבנה וכאב על כך שאבי מעולם לא יצר קשר. "אני חושבת שהגיע הזמן שאתרגם ואקרא את היומנים והמכתבים שאמי השאירה. אולי שם יתבהרו לי עוד פרטים. אני חושבת שאני מוכנה עכשיו להתמודד עם מה שאגלה. יש לי משפחה משלי, המשפחה שהקמתי עם יענקלה. בנינו בית

היה לטעות זה היה לא פחות מהזוי. התחבקנו ובכינו, סצנה מסרט!
"נסענו לסווינדון, עיירה אפרורית במרחק של שעה וחצי נסיעה מלונדון, שם היא חיה. עכשיו התחיל מסע הגילויים השלם.
"אבינו נפטר, כמו שנודע לי, לפני עשרים ושש שנים. אשתו בלונדון נפטרה לפני שנים אחדות והשאירה ארגזים רבים וסיפור משפחתי סבוך אפילו יותר משלי.

"סוזן סיפרה שהמשפחה התגוררה בלונדון. יום אחד, בהיותם ילדים, לקח אביה אותה ואת שני אחיה לביקור בבית יתומים. שם הפגיש אותם עם ילד בשם פיטר. אביה סיפר להם שהילד הזה הוא בן נוסף של אמם, אח למחצה מנישואים קודמים עם גבר אמריקאי. הוא המשיך וסיפר

אין לי תשובות וכנראה גם לא יהיו לי. בכל ההתרגשות הגדולה עם המפגש הפתאומי הזה עם אחים שלא הכרתי, עם חיים שלא ידעתי עליהם, האירועים האחרונים ממש הפכו את עולמי.

שיש לאמם בן נוסף בצ'כיה מנישואים אחרים. אחרי כל זה הוא גם ביקש שלא יספרו לאמם על הביקור שעשו בבית היתומים אלא שיספרו ששיחקו בפארק. זה טלנובלה הסיפור הזה!
"פיטר, אח למחצה, בן שבעים עכשיו, חי בלונדון. האחים שמרו אתו על קשר מאותה פגישה ללא ידיעתה של אמם. לאחר שהאם נפטרה, פיטר עזר לסוזן לעבור על הארגזים והמסמכים שהאם השאירה אחריה. כשנברו בתעודות והמסמכים, מצאו מסמך שמעיד על כך שאביה שירת בצבא



צילום: איילת שלכט-ארונוביץ

ברכה רוני וסוזן אליזבט



שרידי הבאר שהקימו הבריטים על מעיין אל ע'אמר בשנת 1936 ונחשפה בשיטפון בשנת 2007

החרדונים של אל ע'אמר, סיפורו של קרב הערבה

רועי גלילי

קרב הערבה מרתק אותי כבר שנים, לא רק בגלל העובדה שאחד הפרקים המשמעותיים (והמדממים) בקורותיה של הארץ, נכתב כאן אצלנו, בסוף העולם שמאלה, אלא גם משום שמעט כל כך ידוע עליו. ככל שאני מעמיק וחופר בפרטים המעטים שידועים לנו ובאלו שאולי עוד יתבררו, אני לומד שהסיפור הזה, לא פחות מכפי שהוא סיפור הקרב ומלחמות הדת, הוא סיפורו של מקום: מעיין עין אל ע'אמר. וגם סיפורה של הארץ: הערבה, האנשים שחיו בה לפני הקרב ובעיקר אחריו, סיפורם של החוקרים שעברו בה וממשיכים לחקור את צפונותיה ואולי קצת גם הסיפור שלנו, מתיישבי הערבה, שבמונחים ארכיאולוגיים זה מקרוב באנו.

שני חרדוני צב לעסו ענף מלוח יבש והתבוננו בשוויון נפש בשיירת הפרשים שהגיחה משפך ערוץ נמל עומר. הפרשים העייפים פרקו את ציודם מן הסוסים, חלצו את נעליהם וניגשו אל השוקת לרענן את פניהם היגעות. לפתע נמלא האוויר באבק ושאגות קרב, קול הלמות פרסותיהם של שלושת אלפים גמלים הרעיד את האויר. רוכביהם, עטויים בכאפיות ואוחזים חרבות מעוקלות הפתיעו את הפרשים והסתערו עליהם. שני החרדונים חמקו למחילתם בבהלה, הם נטלו איתם את ענף המלוח וכרסמו אותו כשבחוץ השתוללה המולת הקרב, עד שעלה הירח והלילה ירד על שאגות המנצחים ועל אנחות הפצועים והגוססים.

"הערבים נוטלים לעצמם ארצות אשר היו אסורות עליהם, נותנים את הערים למשיסה, שמים את השדות לשממה, נותנים את הכפרים למאכולת אש...נערכים נגדנו בהמוניהם ... ומתפארים כי יכבשו את העולם כולו"

(דרשתו של סופריניוס מתוך מאמרו של משה שרון ב"קתדרה" 104 עמ'- 35).

לא, אין זה תיאור ספרותי של מעללי פרחחי דאע"ש ואין זו אזהרה בעמוד הפייסבוק של מועצת רבני יו"ש, הדברים הללו נכתבו בידי סופריניוס הקדוש - פטריארך ירושלים הביזנטית, לפני מעט יותר מ-1380 שנה. ניתן היה לחשוב שהדברים האלו נכתבו בעקבות המהומות ביפו או בירושלים (בהן אנו מורגלים גם בימינו), ואז כהיום - עולם כמנהגו נוהג. אלא שהסיבה לכתיבתם הייתה דווקא אירוע דרמטי שהתרחש ממש כאן: "קרב הערבה" שנערך בעין אל ע'אמר - קילומטרים ספורים מצופר בשנת 634 לספירת הנוצרים. היה זה קרב הכניסה של כוחות האסלאם, בדרכם מן החיג'אז לכיבוש ארץ ישראל. בדרך כלשהי כמעט נשכח מן ההיסטוריה ומן הזיכרון הקרב החשוב הזה שהתרחש אצלנו בחצר האחורית ממש. המידע המועט שיש בידינו באשר למה שהתרחש בחורף של שנת 634, נכתב כדור לאחר ההתרחשויות ומגיע בעיקר ממקורות מוסלמיים, מתובל בציפוי עסיסי של הגזמות והפרזות כמיטב הדמיון המזרחי. אך אין עוררין על כך שזהו קרב ראשון ומכריע בין גייסות הנצרות והאסלאם, אפיזודה חשובה בקרב רב הדורות על הארץ ועל אדמתה.

מסעות כיבושים

בקיץ של שנת 632, מת הנביא מוחמד באופן פתאומי. הייתה זו תקופה הרת גורל ורבת תהפוכות. ארבע שנים קודם לכן ניגפו צבאותיו

של הנביא שניסו לפלוש לארץ ישראל בקרב שנערך בדרום ים המלח. לאחר כיבוש חצי האי ערב, החליטו יורשיו של הנביא לצאת למסע עונשין וכיבושים לעבר ה"דליקטס" האמתי: סוריה וארץ ישראל הביזנטיות והעשירות. שלושה ראשי חץ כלל צבא האסלאם ובכל אחד כשלושת אלפים לוחמים רכובים על גמלים. עומאר איבן אל עאץ, סוחר צעיר ממכה, היה אחד המפקדים (מוחמד שהיה גם הוא סוחר, חיבב את הסוחרים הצעירים ומינה אותם למפקדי צבאותיו). עומאר הצעיר הביא לידי ביטוי את הניסיון שרכש באזור הזה כסוחר: את מסעו, שלימים נודע לתהילה על ידי הגוזמאים הערביים, הוא תיזמן בחכמה רבה כך שאת עיקר המסע, יותר מאלף ק"מ של חציית המדבר, עשה בחורף. בינואר שנת 634 הגיעו גיסותיו של עומאר שחצו את המדבר בדרכי המסחר אל מעיין עין אל ע'אמר בפתחה של הארץ. עין אל ע'אמר היה מעיין קבע, שמימיו טובים ומתוקים, במרכז נחל ערבה, כק"מ מצפון לשפך נחל עשוש, תחנה מוכרת על דרך הבשמים היורדת מן הנגב אל מואה בואכה ירדן. יש הסבורים ששמו ניתן לו על שמו של עומאר מיודענו, מצביא צבאות האסלאם. אלון גלילי, אוטוריטה בזיהוי שמות ערביים קדומים (גילוי נאות - אבא שלי), סבור שהטענה הזו שגויה מעיקרה: השם ע'אמר (נהגה כגאמר), משמעותו צייה או שממה, והוא מעיד לדבריו על אופיו הצחיח של האזור. הלכי רוח אפוקליפטיים ואולי חוש נבואי גרמו לסופריניוס פטריארך ירושלים שגדל מנעוריו במנזרי מדבר יהודה להבין שרעה גדולה מגיעה אל פתחה של הממלכה הביזנטית. סופריניוס התחנן למושל העיר עזה, בירתה של דרום פלשתינה הביזנטית, לצאת לקראת הגייסות הערביים. וכך נפגשו הכוחות הביזנטיים שלא ממש ידוע מי היה מפקדם וכוחות האסלאם בפיקודו של עומאר איבן אל עאץ לקרב גורלי על אדמת הערבה.

ההיסטוריונים משה שרון ומילכה לוי רובין מן האוניברסיטה העברית, מזהירים אותי - לבל אתאכזב - שכמעט אין מידע ממשי ואמין על מהלכו של הקרב הזה. בלאד'ורי ההיסטוריון המוסלמי הבולט של התקופות הללו מציין למשל במקום אחד, שחילות ביזנטיים כללו שלוש מאות פרשים ובמקום אחר "מצרף" אליהם עוד חמשת אלפים "פדראטי" - שכירי חרב בדואים. ייתכן שלא הייתה זו אלא התכתשות גבול בין כנופיה של בדואים לחיל מצב ביזנטי מובס, סבור ההיסטוריון משה שרון. כאן יא מכאן (היה או לא היה), אני לא מתייאש, וכארכיאולוג אני מבקש לפשפש ברקורד הארכיאולוגי של האזור, אלא שתום

ההיסטוריונים משה שרון ומילכה לוי רובין מן האוניברסיטה העברית, מזהירים אותי - לבל אתאכזב - שכמעט אין מידע ממשי ואמין על מהלכו של הקרב הזה.

לוי, הארכיאולוג הישראלי מאוניברסיטת סאן דייגו, שקשריו עם השלטונות הירדניים מעולים - והוא ה"איש שלנו" בירדן - מבשר לי בצער ש"במצב העניינים הנוכחי" אין כל סיכוי לקבל מן הירדנים אישור לסקר או אפילו לסיור עצמאי באזור. לפני "פרוץ השלום" היה האזור הזה בשליטת ישראל. בשנות השמונים ערך דב נחליאלי - ארכיאולוג המחוז דאו, שהתגורר כמה שנים בספיר - סקר ארכיאולוגי באל ע'אמר. דב, שסיפורו של הקרב ריתק גם אותו, זוכר שבמהלך הסקר מצא כמה מטבעות. משמעותו של הממצא הזה עשויה להיות רבה: מטבעות הן ממצא שמאפיין שדות קרב ולתיארוך המטבעות



צילום: רועי גלילי

אזור הקרב מבט מרחפן

ערבות | טבת תשע"ו, ינואר 2016‏ 21

20 **ערבות** | טבת תשע"ו, ינואר 2016

עשויה להיות משמעות רבה לאימות ולהבנת תמונת הקרב.

מחפשים את האקדח המעשן

אחר הצהריים קר ומואר של אמצע נובמבר יוצאים גדעון רגולסקי מפארן - האנציקלופדיה האנושית של הערבה - ואנוכי, לחפש את שרידי הבאר שהקימו הבריטים על מעיין אל ע'אמר בשנת 1936 ולבחון את תמונת הקרב האפשרית. גדעון שביקר כאן כמה פעמים לפני הסכמי השלום, נעמד על ארגז הסנדר, טוען את "כרטיס הזיכרון" ומכייל את ה"ג' פי אס" הפנימי. מחכים שהסיוור הצה"לי יעבור ועולים על דרך הפטרולים, אני נוהג באיטיות, מבטי מרחף על פני מחילת חרדונים כשגדעון חובט בהתרגשות על גג הסנדר. במרחק כמה מאות מטרים מאיתנו בצד הירדני של הגבול ולמרגלות תחנת המשטרה הירדנית, מתגלה לעברנו הבאר במלוא הדרה והריסותיה. התרגשות גדולה. עוד כמה מעשי שובבות שהשתיקה יפה להם והנה יש בידינו

לאחר שפרקו הביזנטים את סוסיהם, תקפו אותם רוכבי הגמלים המוסלמים והשמידו אותם. זוהי כמונן ספקולציה, אך בתוצאות הקרב אין ספק: הכוח הביזנטי הושמד ודרכם של המוסלמים אל הארץ הנושבת, נפתחה.

תמונות טובות של הבאר ושל "זירת הקרב". לאור הנסיבות והטופוגרפיה אנחנו סבורים שכוחותיו של עומאר ארבו לכוח הביזנטי באפיק ואדי מוסה מאחורי השלוחה הגדולה שנמצאת ממול למשטרת אל ע'אמר הירדנית. זהו מיקום יוצא מן הכלל למארב וגם מי שלא למד באקדמיה הצבאית יכול להבחין בכך. לאחר שפרקו הביזנטים את סוסיהם, תקפו אותם רוכבי הגמלים המוסלמיים והשמידו אותם. זוהי כמונן ספקולציה, אך בתוצאות הקרב אין ספק: הכוח הביזנטי הושמד ודרכם של המוסלמים אל הארץ הנושבת, נפתחה. האמנם הביא ניצחונם של המוסלמים לחורבנה של הארץ? סופריניוס מת מוות טבעי שנתיים לאחר שירושלים נכבשה על ידי צבאותיו של הנביא ולא זכה לראות אם התגשמו נבואות הזעם והחורבן שלו. וגם



צילום: אלכס ליבק

ייצור שקדים תמרים וירקות שונים בעיקר בבקעת הירדן ובערבה. גם באל ע'אמר הוקם כפר קטן. אלף מאתיים וחמישים שנה לאחר מכן, הגיעו אליו החוקרים.

מעשה בחמישה מרגלים

הדי הקרב נדמו, שנים באו והלכו וגם החקלאות האסלאמית חרבה בתהליכי השחנה של המאה התשיעית והעשירית, אדמת המדבר יבשה והעלתה אַרוֹכָה, ורק החרדונים של אל ע'אמר דבקו בה. קרב הערבה היה לאגדה

לחקלאות ולנוכחות האנושית בערבה הייתה עדנה דווקא בשנים האלו: הטכנולוגיה של שאיבת המים והולכתם, שהביאו עימם המוסלמים מערבות איראן (הפוגארות), הוכחה כמתאימה מאוד לתנאי הערבה, וחוות חקלאיות גדולות הוקמו בעין עברונה, ביוטבתה, בעין יהב, בנחל שחק ואולי במקומות נוספים. חלק מן החוקרים סבורים שהשינוי באורחות החיים בארץ ישראל לאחר הכיבוש היה כלכלי במהותו: כלכלתה של דרום ארץ ישראל בתקופה הביזנטית הייתה כלכלת יצוא מובהקת (שקשורה הייתה לייצור השמן והיין המשובח והממותג של ארץ הקודש בערי הנגב הביזנטיות לכל אגן הים התיכון). עם המעבר לשלטון המוסלמי האומיי היא השתנתה לכלכלת שוק מקומי, שנסמכה על

הארץ: הגבול המזרחי עולה על סדר יומה של ה"ממלכה" בעתות משבר. זהו גבולה הטבעי של הארץ ונקודת כניסה טבעית אליה. "כל קיבוץ או עם ששאף לשלוט או שלט, בארץ ישראל המערבית או בעבר הירדן היו מודיעים חשיבות עילאית לנחל הערבה", כך כתב לימים הארכיאולוג נלסון גליק האמריקאי (שהיה גם הוא מרגל).

חמור יגע נער בהתרגשות, אך שני חרדונים שהשתזפו בשמש הקיץ סירבו להתפעל מגודל השעה כששני עוברי אורח מאובקים הגיחו משפך ערוצו של נחל עומר אל נאת המדבר של אל ע'אמר, יותר מאלף מאתיים שנה לאחר קרב הערבה - בשניים באפריל שנת 1870. שני עוברי האורח הללו לא היו אלא אדוארד הנרי פאלמר וידידו טירוויט דרייק: מגדולי החוקרים של הנגב וסיני. פאלמר ששחזר בהליכה רגלית את מסעם של בני ישראל ביציאת מצרים, היה מזועזע למדי מעליבותם ומאיבתם של בני שבט העזאזמה בנגב ולא גילה ענין רב במקום ובערבה בכלל. הוא כתב:“we reach the mountains of edom met nothing of interest”. ואולם הוא ככל הנראה החוקר המערבי הראשון המזכיר את נאת המדבר El Ghamr - אל ע'אמר. כדרכם של מרבית ההרפתקנים האירופים שהחלו לתור את הארץ במאה ה- 19 היה גם פאלמר סוכן לעת מצוא בשירותה של הממלכה (אנגליה). שתים עשרה שנים לאחר מכן, מצא סר פאלמר את מותו בשליחות חשאית בשירות הוד מלכותה בוואדי סודאר בסניי (את תואר האצולה קיבל אחרי מותו).

צאצאיהם של החרדונים משנת 1870 הוסיפו לדבוק במסורת אבותיהם ולהשתזף בשמש החורפית כשלנגד עיניהם הופיעו בשישים השנים שלאחר מכן חמישה מרגלים נוספים שהיו גם חוקרים וארכאולוגים ידועי שם: **אלואיס מוסיל** הצ'כי הגיע לאל ע'אמר בשנת 1902 בשליחות מעצמות הציר; **סר לינארדוולי וסר תומס אדוארד לורנס** האנגלים הגיעו לאל ע'אמר בשנת 1914 בשליחות האימפריה הבריטית; ובחורף של שנת 1933-1934 הגיעו לאל ע'אמר בהפרש של שלושה חודשים שני מרגלים שהיו מגדולי החוקרים של הנגב והערבה - **פריץ פרנק הגרמני ונלסון גליק האמריקני**. פריץ פרנק הגרמני כבר היה בשנת 1934 מרגל בדימוס. הוא פעל בשירות הגרמנים בסיני במהלך מלחמת העולם הראשונה (כך לפחות נהג להתרברב) והיה טיפוס צבעוני ומפחיד שלא נמנה על חובבי



צילום: רפרודוקציה מגדולי חוקרי הנגב במאה ה-19

ציון (שנא יהודים באופן מופגן). שלוש שנים הוא הסתובב בערבה חבוש כובע קאוובי וחמוש בשני אקדחים וכלב, והיטיב להכיר אותה יותר מכל אדם לפניו. ספרו (- Aus der Araba "מתוך הערבה") היה בשעתו המסמך המקיף והיסודי ביותר שנכתב על הערבה. את אל ע'אמר הוא סקר ביעילות גרמנית ומצא בה ממצאים מעניינים (שכולם, אגב, עד כמה שהצלחתי לברר, נעלמו). הארכיאולוג **נלסון גליק** האמריקני הגיע לאל ע'אמר בינואר 1934. הוא לא ידע ככל הנראה על פרנק שהקדים אותו בכמה חודשים (והחרדונים, שומרי סוד שכמותם, נמנעו מלספר). גליק נהיה למרגל רק בשנת 1942, בתקופת מלחמת העולם כשנקרא לדגל האמריקני. במשך שנים הוא ניהל את פעילות המודיעין האמריקנית במזרח התיכון מאתרים ארכיאולוגיים שחפר ברחבי ירדן וארץ ישראל. בשנת 1936 בנו הבריטים באר בטון שלכדה את מימי המעיין ולימים הוקם בקרבת מקום גן הירק של היאחזות עין יהב הצעירה.

מה הזמן מספר לי

גדעון ואני מתרחקים מדרך הפטרולים, מן הגבול וממחילת החרדונים. צאצאיהם של חרדוני העבר מביטים בנו בשוויון נפש וקרני אור אחרונות צובעות את הרי אדום. אני שוקע במחשבות. צבאות ומצביאים, רועים, חקלאים וחוקרים, כולם עברו בדרכי המדבר בדרכם אל התהילה או אל מחוזות השכחה ובדרך כלשהי, קשרו את חייהם לכאן, אל אדמתה המלוחה של אל ע'אמר. אם כן, למי אם כן שייכת הארץ

הטובה? למקדשיה מכוח האמונה היוקדת כמו סופריניוס, פטריארך ירושלים שהתבגר כנוצרי אדוק במנזרי מדבר יהודה וביכה את מוראות הכיבוש המוסלמי? לכובשיה בכוח החרב המתהפכת והזעם הקדוש כמו עומאר איבן אל עאץ המצביא המוסלמי? או שמא לכובשייה ובוניה בעזרת המחרשה וחזון הפיתוח, כמו החקלאים של התקופה האסלאמית המוקדמת וחקלאי **הערבה בימינו?** התשובה לשאלה הזו משתנה מעת לעת: לצערנו, מלחמות אין מנצחים לצערנו בכוח הצדק או האידיאולוגיה אלא בכוח הנחישות, התחכום והאסטרטגיה. אני חושב על החוקרים ועל הארכיאולוגים של הערבה. גם הם בדרכם כבשו את הארץ, מדדו ברגליהם את האבק בשביליה, חקרו את אדמתה, את אבניה ואת עציה. נדמה לי שחשוב שנדע שלא פחות מכפי שהארץ שייכת לנו, שייכים אנחנו לה: כולנו בניה, אלו המקדשים אותה באמונה ובחרב

צבאות ומצביאים, רועים, חקלאים וחוקרים, כולם עברו בדרכי המדבר בדרכם אל התהילה או אל מחוזות השכחה ובדרך כלשהי, קשרו את חייהם לכאן, אל אדמתה המלוחה של אל ע'אמר.

ואלו המעבדים את אדמתה ומטפחים אותה שיכורי אהבה. והחרדונים של אל ע'אמר, יוסיפו להביט בבני האדם ובמלחמותיהם בשוויון נפש (אם לא נרמוס אותם במסילות הרכבת ובגלגלי הג'יפים) וללעוס שיחי מלוח יבשים. הארכיאולוגיה שמספקת לנו לעיתים, פרספקטיבת זמן ראויה, מזכירה לנו שככלות הכול - אנו, בני האנוש - איננו אלא אורחים על אדמתה של הארץ. ראוי שנזכור זאת וננהג בכבוד ובמתינות, זה בזה, אבל בעיקר בה.

על הסיוע בכתיבת הכתבה אני מבקש להודות

לפרופ' משה שרון, פרופ' תום לוי, ד"ר מילכה לוי רובין, ד"ר יגאל ישראל, ד"ר דב נחליאלי, ד"ר אמיר גלילי, ד"ר פטר פביאן אלון גלילי, לימור דותן, אמנון נבון ואלכס ליבק. תודה מיוחדת לעפרי גלילי ולגדעון רגולסקי

אישון במדבר

אלכס ליבק

עשינו עסק

משק חביב

חקלאות ציונית בערבה



מי אנחנו?

אנחנו יעל ואיתמר חביב, ההורים של נעמה (6.5) ובוני (2.5), חברים במושב עידן זה שנתיים. הגענו לערבה לפני שש וחצי שנים בעקבות פתיחת "מכינת חצבה". איתמר היה ממקימה ומאנשי הצוות הראשונים בה. כך נחשפנו לחיים בערבה, ובעקבות זאת גם פנינו למושב עידן במסגרת הקליטה החקלאית במושב. בשנים הראשונות עבדתי כבילוגית בחוות דגים בעין חצבה ואיתמר עסק בעיקר בהדרכה במכינה. היום, אני מנהלת את היחידה הסביבתית במועצה ואיתמר משלב עבודה במכינה, במרכז משתלמים, בנגרייה ובמשק שהקמנו.

מאין הרעיון?

כשהגענו לעידן גרנו בבית שכור ובחצרו מטע תמרים לא מטופל. גידדנו אותו לשימוש עצמי ונשאר לנו המון פרי, שחבל היה לנו לזרוק. באחד הביקורים, העלתה אימא של איתמר

רגעי שיא?

הפעם הראשונה שטעמנו את המוצר המוגמר הייתה נהדרת. הרגשנו שיש לנו באמת מוצר טוב שאנחנו אוהבים, יכולים, יודעים לייצר ומאמינים בו. בהמשך, המעבר מהבישול במטבח הביתי שלנו למפעל הקטן שהקמנו הייתה חוויה של יצירת 'יש מאין'. זו הזדמנות להודות לקרן "בונה-טרה" על תמיכתה בפרויקט ולמוטי סלון וגיא קפלן מעין חצבה על שהושיטו יד בכל שלב שבו היינו זקוקים לעזרה.

שאיפות לעתיד?

המטרה שלנו היא להגדיל את סל המוצרים ולא להתמקד רק בסילאן. אנחנו שואפים לייצר ולמכור ריבות טבעיות המבוססות על חומרי הגלם השונים שגדלים בערבה ולהיחשף לשווקים נוספים ברחבי הארץ.

מוטו - טעים, טבעי, איכותי ומקומי.

איך העסק מתנהל ביום?

שנינו עובדים מחוץ ליישוב ובנוסף מגדלים מטע תמרים בעידן. בעונת הגידוד פנינו לבתי האריזה הוותיקים וביקשנו מהם את עודפי הפרי שלהם. את התמרים אנחנו ממיינים, שוטפים ומתחילים בעבודת הבישול ובהכנת הסילאן. לאחר הכנת המלאי השנתי מתחילה הפצת הסחורה ברחבי הארץ, שיווק ומכירות. העבודה מתנהלת יחד, יום ולצד העבודה וההתחייבויות האחרות שלנו.



נחל נקרות, דצמבר 2015

תעודת זהות

משק חביב
חקלאות ציונית בערבה

שם העסק

משק חביב, חקלאות ציונית בערבה

מספר טלפון

איתמר - 052-8991293
יעל - 052-3665976

כתובת מייל

havivfarm@gmail.com

יישוב - עידן

צפר צמרת על ציפורים וחיות אחרות

עודד קינן

הצפר האידאלי - חוג משפחתי

הפעם, אני נותן את הבמה במדור הנוכחי **ללירז כברה**, רכזת הצפרות של בית ספר שדה חצבה. בבית ספר שדה חצבה עתיד לקום בקרוב מרכז צפרות שישתלב ברשת מוקדי הצפרות הארצית של החברה להגנת הטבע. בינתיים אני ממליץ, למי שאוהב ציפורים ורוצה ללמוד אודותיהן, להצטרף לחוג הצפרות המתקיים אחת לחודש בבוקר יום שישי.

מחלקת הגיל השלישי במתנ"ס, בשיתוף מרכז הצפרות של ביס"ש חצבה, פתחה במסורת של שישי צפרות אחת לחודש. סדרת המפגשים בשנה שעברה נפתחה בפארק ספיר בקבלת כלים ראשונים לצפר המתחיל ובהצצה לעולם הציפורים, המשתתפים לקחו חלק בטיבוע ציפורים (הנחת טבעת על רגלן של ציפורים לצורך למידה אודות נתיבי נדידתן). כך הכרנו את 'כחול החזה' והכלילית העצים' שבילו כאן כל החורף בלי שהרגשנו, ו'פצחן' אחד שלא ברור אם אנחנו צפינו בו או הוא בנו. במפגש אחר חווינו את הזריחה על שמורת שיזף ופגשנו בה את קבוצת ה'זנבנים' הגדולה באזור ששמה "ניסן". הדרמנו לשלוח נוצה בגב הערבה, למדנו להבדיל בין ה'עפרונים' השונים והשקפנו על השטח שבו עתידה לקום שמורה. בהמשך הסדרה



כחול חזה

צילום: נטע אור

לקחנו חלק באירוע ספירת עופות המים הבינלאומי במאגרים - גם במדבר מבקרים לא מעט ברווזים ו'חופמאים' (מאגר עשת בחורף לא מבייש אפילו את אגמון החולה), אפילו מצאנו מין ברווז נדיר ביותר! במפגש אחר נדדנו דרומה עד פארק הצפרות באילת, וצפינו בנדידה של 'עיטי ערבות' ו'עקבים מזרחיים', אשר בשונה מאתנו נדדו צפונה. צפינו על 'סבכי הרונו' ו'חרגולן הזמירי', שגמאו מרחקים עצומים בנדידה מאפריקה ועצרו לנוח באילת. נעתקה נשמתנו למראה מאות הפלמינגו הוורודים ששהו בבריכות המלח (מזל שחזרנו באוטובוס ולא היינו צריכים לנהוג). הזמן חלף והאביב הגיע ועימו גם תקופת הקינון, שבעקבותיה הגענו למישור וגב ימין (הרי לא היה בכוונתנו לפספס גב שהתמלא), עקבנו אחרי 'טריסטרמיות' שגילו לנו את החורים בהם הן מקננות, וגם 'עורב חום עורף' שהסגיר את הקן במדף הסלע, כשהגיע להאכיל את גוזליו. איחלנו הצלחה לדור הציפורים החדש בתקווה שהגוזל יעוף מהר לפני שיהיה טרף ל'רחמים' ול'נשרים' שחגו בשמים באותה עת. לסיום הסדרה חזרנו לבקר את שכנינו בשמורת שיזף - 'החנקן הגדול', 'הזנבן הערבי', 'השרקר הגמדי' וה'אוח המדברי', סיום מושלם לסדרת המפגשים שהביאה את המשתתפים (סבים, הורים וילדים) למקומות היפים ביותר בערבה בשעות היפות של היום, גם אם לפעמים היה קשה ומאתגר לקום לפני השמש, אף פעם לא התאכזבנו.

חוג ה"צפר האידאלי" (צפרות לסבים ונכדים) ממשיך גם השנה. במסגרת החוג נבקר במקומות המוכרים ובאתרי צפרות נוספים בערבה.

אז אם אתם מרגישים שכבר "חרשתם" היטב את נושא ציפורי הערבה, אל דאגה, יש פתרון גם למתקדמים או למעוניינים בגיוון. השנה יוכלו משתתפי החוג לחבור למועדון הצפרות הישראלי, ובכך להצטרף למפגשים של חוגי הצפרות השונים המתקיימים בכל הארץ - בעמק החולה, במעגן מיכאל, בגוש דן, בירושלים, ברמת הנגב ובאילת. גם אם שמות הציפורים שהוזכרו למעלה נשמעים לכם כמו סינית, מקומכם איתנו, המפגשים מתאימים גם למי שאין לו רקע בתחום. אף פעם לא מאוחר ללמוד. אך ראו הוזהרתם - צפרות זה מדבק!

לפרטים: לירז כברה

מרכז צפרות ביס"ש חצבה - 052-3702127

שירה

אורנה טל

ימים של שקט?!

...ואולי לכל אדם במדבר שלנו יש גבעה קטנה או הר לטפס עליו. גבעה קטנה לשבת עליה ולהסתכל אל המרחבים הגדולים שלנו. מרחבים שמאפשרים לנו לנשום ולחלום ולהקיץ.

כשאני מטפסת על הגבעה הזו שלי, אני מביטה למטה ואחר כך למעלה ומבקשת לעצמי ולנו ימים של שקט. ימים ללא דקירות וללא פיגועים, ימים שבהם פניו של מגיש החדשות יהיו רכות מעט או אולי אפילו לרגע מחויכות, ימים שבהם יהיה אפשר לנשום. סתם כך לנשום בשקט.

אני יושבת על הגבעה שלי ומזמזמת את "ימים של שקט" וקרני שמש צהובות מבקשות מעט להשתיק את צינת הקור שהותיר הלילה.

"הנה הם באים ימים של שקט

שנינו כאן ביחד על ההר

המים כבר ירדו ויש גם קשת

אפשר לקום, סוף העולם עבר..." (ירדן בר כוכבא).

כשאני יורדת במדרון מהגבעה שלי, (שהלא מכל גבעה ומכל הר האדם צריך לרדת בדיוק כשמגיע הזמן), אני אווזת בידי את לוחות הברית שלי, אותם לוחות הברית שאני ממציאה לעצמי, שהלא כל אדם היושב על הר במדבר מרגיש לרגע כיצד אלוהים מעניק לו לוחות ברית משלו לעדות שאכן, יש לנו אלוהים אחד גדול בשמיים המשגיח עלינו.

אני אווזת היטב בלוחות הברית השקופים שלי ומבקשת שלא יפלו מידי ולא ישמטו על הקרקע. אני מבקשת ללמוד בעל פה את עשרת הדברות שלי - אלו המוכרים ואלו שניתנים לי על הגבעה המדברית שלי. כשאני נכנסת אל ביתי אני מקלידה אותם לעצמי על מסך המחשב. מקלידה אותם בדרכי שלי, במילותיי שלי, ומקשטת אותם במטאפורות בדויות.

מאלוהים שלי, ההוא מהגבעה, אני מבקשת שיחוס עלינו. שייתן לנו ימים של שקט. שלא נידקר, ולא נכאב ולא נירא.

לרגעים אני בוטחת בו. לרגעים אני מאמינה למילותיהם של המשוררים.

"אלוהים מרחם על ילדי הגן

פחות מזה על ילדי בית הספר.

ועל הגדולים לא ירחם עוד

ישאירם לבדם...

... אולי להם גם אנחנו נוציא

את מטבעות החסד האחרונות

שהורשה לנו אמא,

כדי שאשרם יגן עלינו

עכשיו ובימים האחרים" (יהודה עמיחי).

אני יורדת ואני שבה מדי שבוע אל הגבעה שלי. הגבעה שלנו - של אנשי המדבר.

אני ממשיכה להביט ממנה אל הארץ ואל הרקיע,

ואני יודעת שהם יבואו,

בסופה של דרך הם יבואו-

אותם ימים מבורכים של שקט.

www.studioarava.co.il

כנס לימוד ערב

חזוית לימוד יהודית-ישראלית

את הכנס יובילו טובי הדוברים:

אליעזר יערי | אלקנה שרלו | בן דרור ימיני | בני לאו | גדי גבריהו | דב זינגר | דן שכטמן
האחים היימן | זהר רביב | יאיר כהן | יוסי יסעור | יוני שניצר | רבקי אופיר | רחל אליאור
רן אדליסט | שי פירון | שמעון אזולאי | שרה ב"ק ועוד רבים וטובים.

**לחות. ללמוד. להתחבר
באווירה ייחודית שרק
הערבה יכולה להציע!**

יומיים של תרבות וזהות
יהודית, חברה וארץ ישראל:
הרצאות, סדנאות, מפגשים,
לימוד בחברותא, מופעים,
סרטים, סיורי מדבר
מודרכים ועוד!

ימים חמישי ושישי,
ספיר, הערבה התיכונה
ט'-י' באדר א' תשע"ו

18-19.2.2016



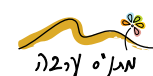
להזמנת כרטיסים

052-888-9607

לימוד ערבה



הנחות לקבוצות מאורגנות ולתושבי הערבה
אפשרות לחבילות הכוללות לינה + כנס



מדברים מהבטן

שחר ויריב איתני



”קח לך אישה (או תנור) ובנה לה (או לו) בית...”

נתח פילה בקר בתנור
ברוטב מיסו חרדל טרגון

נתח פילה הינו נתח אחורי נטול שומן, עסיסי וחגיגי. נתח הפילה משמש לתבשילים רבים ובטכניקות בישול מגוונות - ניתן לצרוב אותו במחבת, לצלות בתנור, ולאכול אותו נא כטרטר. ייחודו הוא בטעמו העשיר ובעובדה כי אין בו שומן כלל. מחירו לא זול אך שווה להשקיע לכבוד אירועים חשובים.

חומרים:

1.5 ק"ג פילה בקר (פילה מיניון - החלק המרכזי של הנתח)
חרדל חלק
פלפל שחור גרוס
מלח ים
טימין ורוזמרין
שמן זית
ממרח מיסו
50 גרם חמאה
חצי מכל שמנת
עלי טרגון

אופן ההכנה:

מנקים היטב את הנתח מגידים ומצפים אותו ב-2 כפות נדיבות של חרדל, מלח ים, פלפל גרוס, טימין ורוזמרין. מכניסים למקרר לחצי שעה עד שעה. מחממים תנור ל-220 מעלות.

במקביל שמים במחבת את קוביות החמאה עם כף חרדל, כף ממרח מיסו, חצי מכל שמנת ועלי טרגון קצוצים. מחממים את הכול לכמה דקות לחיבור הטעמים.

מכניסים את נתח הפילה לצריבה של 15 דקות בחום של 220 מעלות לסגירת הנתח בצורה מושלמת.

מנמיכים ל-170 מעלות וצולים 25-35 דקות

בהצלחה.



צילום: קטלוג La-Cucina

צילום: שחר איתני



עשה זאת בעצמך

זיוה עמית

מראה מראה שעל הקיר...

שיטוט במחסן או בשדה יכול להביא לגילוי עולם שלם של יצירה. עם מעט דמיון, צינורות וגלילים יכולים להפוך לריהוט וקישוט לבית. הנה דוגמה אחת לשדרוג מסגרת לתמונה / מראה / לוח מודעות בעזרת צינורות השקיה מגומי ומצינורות PVC.

חומרים

גלילי PVC וצינורות השקיה ישנים
דבק סיליקון או דבק חם
ספריי צבע
מסור
(תמונות 1 + 2)

הוראות

- חותכים את צינורות הגומי ואת צינורות ה-PVC באמצעות מסור ביתי. אפשר לחתוך באורכים שונים בין 3-6 ס"מ (תמונה 3).
- מעצבים מסגרת. אפשר להיעזר בקרטון או בכל בסיס נוח אחר סביבו נכין את המסגרת (תמונה 4).
- בסיום התכנון מדביקים את הצינורות זה לזה בעזרת הסיליקון או בעזרת דבק חם (תמונה 5).
- ממתינים לייבוש מלא.
- מרססים את המסגרת בספריי צבע.
- בסיום הייבוש הגיעה העת לחבר את המסגרת לתמונה או למראה שאותה רצינו לשדרג (תמונה 6).
- תוצר סופי (תמונה 7)

בהצלחה!

מוזמנים לפנות אליי בכל שאלה 052-8666223

אומרים שהיה פה שמח

שחר איתני

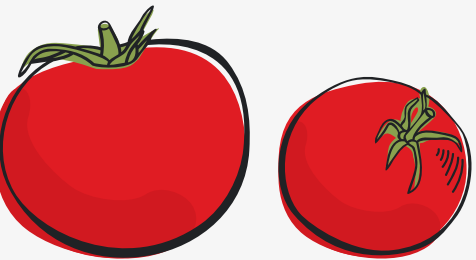
"יודע חקלאי פיקח,
והוא הנחיל זאת לצבא,
שאת הזן יש לשבח,
ולהיטיב בהרכבה" (יחיאל מוהר)

החודש מתקיים "היום הפתוח" במו"פ ערבה תיכונה וצפונית. השנה אנחנו מציינים 25 שנים לקיום האירוע. לאורך השנים התבסס מעמד האירוע כתערוכה חקלאית שהיא הפנינג מקצועי, צבעוני וייחודי המושך אליו קהל רב מכל הארץ. בשנים האחרונות מגיעים כשלושים אלף (!) מבקרים בכל שנה. המבקרים הרבים נחשפים לערבה, לחידושי המחקר והפיתוח ולכמאתיים חברות המציגות מוצרים, פיתוחים ומגוון פתרונות במסגרת התערוכה החקלאית בביתנים שנבנים לשם כך. מו"פ ערבה הוקם בשנת 1987. באותם ימים, לפני שהוקמה תחנת יאיר, פעל המו"פ בחלקתו של החקלאי דני מיכאלי במושב חצבה שם גם התקיים לראשונה "היום הפתוח".

בגיליון 13 של עיתון 'ערבות' התפרסמה כתבה שכללה זיכרונות מהיום הפתוח הראשון בתחנת יאיר שהתקיים בשנת 1992.

יורם צביאלי ורבקה אופנבר, המופיעים בתמונה, מספרים היום על אותם ימים ראשונים:

"השנים הראשונות לפעילות מו"פ ערבה היו מלוות בתחושה של חלוציות ושליחות. הייתה תחושת ראשוניות בהכנסת גידולים חדשים ושיטות מתקדמות לערבה כשתחנת הניסויים היוותה את חלון הראווה לאזור. הימים הפתוחים הראשונים היו משפחתיים, בהפקה עצמית, על טהרת החקלאים המקומיים, כמעט ללא אורחים מבחוץ, ללא פוליטיקאים וללא המרכיב המסחרי. המאפיין של הימים הפתוחים בשנים האחרונות הוא אווירת הקרנבל האופפת את תחנת יאיר. היום הפתוח נשאר חלון הראווה של הערבה אך הפך לאירוע ארצי מסחרי בהשתתפות עשרות אלפי מבקרים. התוכן החקלאי איבד את מקומו ונהיה משני יחסית לימים עברו".



באדיבות ארכיון עין יהב

המות: תשבץ היגיון

מוח צעיר תשבץ הגיון / דליה שחר

	.4	.3	.2	.1
.6			.5	
		.8		.7
			.10	.9
	.12			.11

מאוזן

1. חטבה בסלע בערבה
5. פקודת בהמה בערבה
8. אבי אהוד חזר וטווה חוטים
9. תר שן וראש שועל
11. הצליל מחזיר מקום גבוה
12. התבלין לקפה מחזיר צליל

מאונך

2. הופיע מכל הכיוונים
3. יונק שבתוכו להבה
4. החלש חזר ובטל חוזה
6. ראש ילד באיבר גוף זה שגרת
7. ביום שאחרי יחזור דורס
10. האיבר כאן

גלו את ישובי הערבה המסתתרים / דליה שחר

1. תקופה בערבה
2. הטבה בערבה
3. איברי תן !
4. מעריצה בערבה
5. אבן טובה בערבה
6. פקודה יש בערבה
7. שטח בצד
8. בערבה חוזר ללא..

פתרונות לגלוי את הישובים		פתרונות והסברים לתשבץ הגיון	
מגולל ט	8' אולז	זז' טז (טז טלונט)	01' טז
ט' אולז	ז' אולז	זז' טז (טז טלונט)	ז' אולז (טז אולז)
ט' אולז	9' אולז	6' אולז (טז אולז)	9' אולז (טז אולז)
ז' אולז	9' אולז	8' אולז (טז אולז)	ט' אולז (טז אולז)
ז' אולז	9' אולז	5' אולז (טז אולז)	ט' אולז (טז אולז)
ז' אולז	9' אולז	ז' אולז (טז אולז)	ז' אולז (טז אולז)
ז' אולז	9' אולז	ז' אולז (טז אולז)	ז' אולז (טז אולז)

המוח תשבץ מוח לקראת היום הפתוח / דליה שחר

.7	.6	.5		.4	.3	.2	.1
	.10		.9				.8
		.13		.12			.11
.16				.15			.14
	.19	.18				.17	
				.21			.20
	.23				.22		
		.26	.25				.24
					.27		
.31			.30			.29	.28
							.32

פתרונות והסברים

[illegible]

מאוזן

1. ראש מועצה סגור (4)
5. אבן טובה בשירותי הדרכה (3) (ר"ת)
8. זעקת מושב במרכז המבקרים (5) (ח')
10. אות מכל כיוון (2)
11. האויב מחזיר שליח (2)
12. במושב שטח בצד (4)
14. עם 7 מאונך שיקרו יורם (4)
15. בצעו דמות תנכית (3)
17. בטמפרטורה נמוכה חוזרת הפרשה (3)
18. בהחזרת המיידוד נקבל בננה? (3)
20. קריאת צחוק בחצי שמחה (2)
21. בדוד חימום יש מפתח ביסוד (5)
22. אפילו הכי בחצי אהבה (2) (ר"ת)
23. שירה של עלמה זהר חוזר לנצח (2)
24. גידול חקלאי בערבה הוא יין מחוזק (3)
25. קישטו נמל בארץ (3)
27. אבקו ראש רקפת להצתה (5)
28. ליה בקיבוץ דרומי (3)
30. טפטפי ביוון (4)
32. לעובד המעבדה טור לבן (6)

מאונך

1. צרוב עובד בכרם (4)
2. פלפל צהוב לפרקינסון? (6)
3. עם 31 מאונך (4)
4. במחקר ופתוח באזורנו מוצגת מרמלדה (4,3) ('ר",ח')
6. כסף רב מחזיר בית (3)
7. ראה 14 מאוזן (4)
9. איבר מחזיר את היתר (3)
13. אימפריית אבולעפיה (4)
16. עזרה לחברת הזרעים (4)
19. כשחזר רכב זה שייך לו בשיטת החינוך (6)
20. נשמע שבמשתלה נפלה רקטה במהירות (6)
22. יבשה בים מצאו או בית שלג (5)
25. בר כוכבא במדינה שכנה (4)
26. מקיא ירק טוב (4)
29. תן חצי נביחה (2)
31. עם 3 מאונך- חוק המעלה קרן (4)

הסבר קיצורים
 ח' - כתיב חסר
 מ' - כתיב מלא
 ר"ת - ראשי תיבות

20-21/1



היום הפתוח בערבה 2016
מו"פ ערבה תיכונה, תחנת יאיר
www.aravaopenday.co.il

ימים ד'-ה' | מו"פ

16/1



גולשים על הירח 17:30



המתמחה 20:30

מוצ"ש | קולנוע רוזנטל | 25 ש

ארועים בערבה

**ינואר-מרץ
2016**

4/2



"על האש"
תיאטרון הקאמרי
אולם רוזנטל

יום ה' | 20:30 | 100 ש

30/1



מרוץ הערבה ע"ש יוני פרידמן
מושב חצבה
www.arava-active.co.il

שבת | החל מהשעה 06:30

20/1



יהודה פוליקר בהופעה
יום פתוח 2016
תחנת יאיר חצבה

יום ד' | 20:30 | 100-120 ש

6/3



חוות החיות
תיאטרון גשר
אולם רוזנטל

יום א' | 20:30 | 100 ש

5/3



הערבה הפתוחה 2016
מפגן אוירי וחגיגה קרקעית
מנחת עין יהב

פרטים בהמשך

18-19/2



כנס לימוד ערבה
חווית לימוד יהודית - ישראלית
מתנ"ס ערבה

ימים ה'-ו' | [f](https://www.facebook.com/AravaLeimud) | כנס לימוד ערבה